

EPLÉNYI NAPKÖZİOTTHONOS ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Napköziotthonos Óvoda nevelőtestülete

Jóváhagyta:

Klausz Éva
óvodavezető

Érvényes: 2013.09.01-től visszavonásig

TARTALOMJEGYZÉK

Borító.....
Tartalomjegyzék.....
Intézmény adatai, jellemzői.....
Bevezetés, alapelvek, értékek.....
Gyermekkép, óvodakép, nevelésünk rendszere jövőképünk
III. Óvodai nevelés célja, feladata
IV. Integráció, integrációs nevelés.....
1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése
2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermekek nevelése
3. A migráns gyermekek interkulturális nevelése.....
4. Halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű gyermekek nevelése..
5. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése
V. Az óvodai élet tevékenységkeretei
1. Egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program
2. Érzelmi, erkölcsi, és közösségi nevelés
3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....
Néphagyomány ápolás, népszokások
1. Óvodánkban megtartott jeles napok
VI. Az óvodai élet tevékenységformái
1. Játék.....
2. Verselés, mesélés.....
3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
5. Mozgás
6. Külső világ tevékeny megismerése
7. Munka jellegű tevékenységek
8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....
VII. Az óvodai élet megszervezése
1. Személyi feltételek
2. Tárgyi feltételek
3. Szervezeti és időkeretek (Napirend, Hetirend).....
4. Az óvodai élet tervezése.....
5. Dokumentáció
6. A gyermek fejlődésének nyomonkövetése
VIII. Az óvoda kapcsolatai
1. Az óvoda és a család
2. Az óvoda egyéb kapcsolatai.....
IX. Az óvoda sajátos feladatai
1. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai
2. Szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása.....
X. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

XI. Legitimációs záradék
XII. Függelék, felhasznált irodalom

Intézmény neve: **Eplényi Napköziotthonos Óvoda**
OM azonosítója: **036980**

Intézmény székhelye, címe:
8413 Eplény, Veszprémi u. 62.

Intézmény fenntartója:
Eplény Községi Önkormányzat
8413 Eplény Veszprémi utca 64.

I. BEVEZETÉS, ALAPELVEK, ÉRTÉKEK

Óvodánk jellemzői:

Intézményünk egy kis bakonyi településen, Eplényben található, harmonikus természeti környezetben.

Az óvodai ellátás húsz éves múltra tekint vissza a településen. 1994-ben, egy régi bánya irodaépületéből alakította ki a fenntartó önkormányzat, az egy csoporttal, 30 férőhellyel működő intézményt. Az épületben 1 foglalkozató szoba található, a szükséges kiszolgáló helyiségekkel, irodával, tálaló konyhával, étkeztető helyiséggel. Az épület alagsori részében a pince és a kazánház helyezkedik el, a kert jobboldalán aszfaltozott tornapálya található. Az épület előnye a jó megközelíthetőség, a szép természeti környezet, a tágas, napfényes foglalkoztató és a kert. Az intézmény komfortja, karbantartottsága jó feltételeket teremt az idejövő gyermekek mindennapjaihoz.

Helyi programunk a készség-képesség fejlesztés óvodai tevékenységbe való integrálását jelenti, az egyéni értékek kibontakoztatása programunk gyermekközpontúságát jelképezi. Az előkészítés folyamatában törekedtünk az egyéni arculat formálására, a személyi, tárgyi feltételek tudatos alakítására.

Az intézmény nevelőtestülete jelen pedagógiai programjában közös alapelveket, gyermekképet, óvodaképet, cél- és feladatrendszert valamint a „fejlődés jellemzői óvodáskor végére” fogad el, melyet speciális célokkal és feladatokkal egészít ki, melyeket a programban jelöl.

A különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el, illetve közelíthető meg, az óvodáskor végére várható fejlődés jellemzőinek kialakulása.

Pedagógiai programunk alapelvei

- ❖ A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- ❖ A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- ❖ A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítése, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- ❖ A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- ❖ Minden gyerek más, minden gyermek jó valamiben, a maga tudása, képességei szerint kell tevékenykedtetni.
- ❖ Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Értékeink, melyek közvetítését vállaljuk

- ❖ Szeretet, elfogadás, tisztelet, segítőkészség
- ❖ Bizalom
- ❖ Művészeti értékek
- ❖ Egészséges életmód
- ❖ Anyanyelvi és viselkedéskultúra
- ❖ Hagyományok
- ❖ Környezetünk épített és természeti értékei
- ❖ Településünk kulturális értékei

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, NEVELÉSÜNK RENDSZERE

1. Gyermekkép

- ❖ A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- ❖ Minden gyermek életkoronként és egyénenként változó, testi és lelki szükségleteinek és a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszhető.
- ❖ Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden

gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

- ❖ Biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- ❖ Minden gyermeknek joga van – az eltérő szociális környezettől függetlenül – a törvények nyújtotta védelemre, gondozásra és nevelésre, szeretetre és megértésre, gyermek voltának elismerésére és képességeinek fejlesztésére.
- ❖ Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt megkapja az óvodában, kialakul az óvodás tartása, önálló, nyugodt és kiegyensúlyozott lesz. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

2. Óvodakép

- ❖ Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- ❖ Szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője.
Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerre és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- ❖ Az óvoda óvó-védő, szociális és nevelő-személyiségfejlesztő funkciók teljesítése közben a gyermekben megteremtődnek a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.
- ❖ A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- ❖ Az óvodai nevelés az alapelvek és a célok megvalósítása érdekében gondoskodik:
 - A gyermeki szükségletek kielégítéséről.
 - A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.
 - A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékról.
 - E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről.
 - A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami önálló cselekvéséhez szükséges.
 - A családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentéséről, a lemaradások kompenzálásáról.
 - A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséről, a befogadó, eredményeket értékelő környezet kialakításáról.

- Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvodai légkör megteremtéséről, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot és ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek. Nevelik, fejlesztik a társas kapcsolatok, az óvoda összes dolgozója, ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák, a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

- Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

3. Jövőképünk:

Törekszünk arra, hogy tudatos, tervszerű pedagógiai munkánk hatására gyermekeink érzelmileg derűs, vidám, mozgásban jól koordinált, edzett, játékban kreatív, ötletes, esztétikumában igényes, szépet észrevező, környezetében az összefüggéseket meglátó, értő, szociális készségekben együttműködő, átérző, jól kommunikáló, azaz sokoldalú személyiséggé váljanak.

III. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

- ❖ Komplex óvodai nevelés során az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása.
- ❖ A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése.
- ❖ A kreativitás előtérbe helyezése.
- ❖ Személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az egyéni és az életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását).
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekvés.
 - Az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez.
 - Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.
 - A fejlesztés ne terhelje túl.
- ❖ A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált és egyéni képességfejlesztése az esélyegyenlőség biztosításával.
- ❖ A társadalmi leszakadás megakadályozása, hátránykompenzálás és tehetséggondozás.
- ❖ A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása-művészeti programmal dolgozó óvodákban.

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi-és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- ❖ az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program
- ❖ az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés
- ❖ az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
- ❖ a szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált fejlesztése.

Az egészséges életmód alakítása, az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- ❖ A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- ❖ A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- ❖ A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- ❖ A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- ❖ Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- ❖ A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- ❖ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- ❖ Megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

INTEGRÁCIÓ, INTEGRÁCIÓS NEVELÉS

- ❖ Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése
- ❖ Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermek: az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság alapján

a.) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzd, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzd.

Cél:

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az integrált nevelés során a sérült illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb, folyamatosan biztosított speciális fejlesztése mellett a gyermekek életminőségének

javítása, beilleszkedésük segítése, melynek eredménye a saját magát elfogadó teljes életet élő, boldog gyermek.

Feladat:

- Óvodába kerülés során a sajátos nevelési igényű gyermekekről a szakszolgálatok (gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai) szakvélemény kérése, beszerzése.
- Együttműködés a Gyógypedagógiai Szakszolgálattal (kontroll vizsgálat kérése, kompenzációs lehetőségek bővítése).
- Integrált nevelés rendszerének fogyatékból eredő speciális fejlesztő tevékenység megszervezése az óvodai nevelés időkeretein belül szakember irányításával.
- Személyi és tárgyi feltételek biztosítása specifikusan.
- Empatikus magatartás, a másság elfogadása és elfogadtatása a szülőkkel és a
- gyermekekkel, a másságot elfogadó környezet megteremtése.
- Érzelmi élet gazdagítása (élmények, mintakövetés, szocializáció).
- Értelmi képességek területén megmutatkozó hiányosságok, eltérések kiegyenlítése.
- Pszichikus funkciók, részképességek fejlesztése.
- Sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés differenciált módszerekkel.
- Egyéni fejlesztés, gyógypedagógiai terápia (szakember) kétszemélyes kapcsolatban mikro-, illetve makró – csoportosan.,
- Előzetes diagnosztizálás, fejlettségi szint felmérése óvodába kerülés után.
- Együttműködés a pedagógiai szakszolgálatokkal – szakvélemény, kontrolvizsgálat,
- Az óvodapedagógusok részére szaktanácsadás – (Szakértői Bizottság, Pedagógiai tanácsadó)
- Együttműködés a családdal – másság elfogadása – gyógypedagógiai tanácsadás- családlátogatás.

A fejlesztés alapelvei

- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését kizárólag megfelelő képzettségű szakember láthatja el.
- A fejlesztés feladatait integráltan, csoporton belül az óvónők minden esetben a megfelelő szakember útmutatásai alapján végezhetik
- Az óvodai nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására a sérülés mértékének megfelelően törekszünk.
- - Ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget adunk a gyermek számára, hogy önállóan tudjon tevékenykedni.

Gyakorlati útmutató:

Az óvodapedagógusok mindent kövessenek el, hogy az integrálható gyermekek megtalálják helyüket a csoportban. Segítsenek a kapcsolataik kialakításában. Kövessék figyelemmel a szakemberek munkáját. Az integrált nevelés során csak olyan fejlesztést szolgáló feladatokat vállaljanak fel, amelynek szakmailag eleget tudnak tenni. Lehetőség szerint vonják be az óvodapedagógusok a gyermeket a közös játékba, tevékenységekbe.

Segítsék, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek szükségletei is kielégítést nyerjenek. Inkluzív szemlélettel kell alakítani a gyermekekben rejlő empátiás készséget, az elfogadó magatartást, ezen belül a toleranciát, a türelmességet, a figyelmességet, a segítőkészséget.

A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni. Az óvónő ismerje fel és gondozza a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt, azt a területet, amiben a gyermek tehetséges.

Feladatvállalás az integrált nevelés terén

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy állapotának megfelelő speciális ellátásban részesüljön. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése során a cél, az olyan feltételek biztosítása, amely a gyermekek speciális nevelési szükségleteihez, életkori, érési sajátosságaihoz igazodik. Cél, hogy támaszt nyújtsunk, és az érzelmi biztonságon túl, szolgáljuk a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, értelmi, szociális fejlesztést, s egyben arra törekszünk, hogy speciális terápiák, módszerek alkalmazásával, segítsük a gyermekek fejlődését. Ezekkel a gyermekekkel, a feladat ellátásához szükséges képzettséggel, végzettséggel rendelkező szakember foglalkozik.

Valljuk, hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legjobb formája a fejlesztésnek.

Az óvónőknek olyan befogadó csoportlétkört kell kialakítaniuk, amelyben a gyermekek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást, megfélemlítést, megalázást.

Az óvodáskor végére a sajátos nevelési igényű gyermeket is el kell juttatnunk oda, hogy szívesen járjon óvodába, hogy csoporton belül megtalálja a helyét és ne kerüljön peremhelyzetbe. Örömmel vegyen részt a speciális tevékenységekben és kimutatható fejlődésen menjen át.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási (BTM) zavarral küzdő gyermekek nevelése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTM) küzdő gyermekek ellátását az érvényben lévő Köznevelési Törvény alapján meghatározottak szerint végzi az intézmény.

Ellátandók azok a gyermekek, akik a Nevelési Tanácsadó által megállapított és szakvéleménnyel dokumentált beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTM) küzdenek.

Cél: az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az egyéni fejlesztés biztosítása mellett az integrált nevelés során a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítése.

Feladat:

Az ismeretanyag hatékony beépüléséhez szükséges jártasságok, készségek kialakítása illetve megerősítése. Az ismeretelsajátítás folyamatát gátló, gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése. A motiváció növelése.

fejlesztés alapelvei

- a BTM-es gyermekek egyéni fejlesztésének ellátása megfelelő képzettségű szakemberrel, (fejlesztő pedagógus)
- a megfelelő eredmény elérése érdekében hatékonyan működő team-munka kiépítése
- a különböző ismeretekkel rendelkező szakemberek egymást kiegészítő és megerősítő munkája (fejlesztő pedagógus-óvodapedagógus-gyógypedagógus- logopédus)
- megfelelő szakember útmutatásai alapján végzett integrált fejlesztés
- szükség szerint kapcsolatfelvétel külső szakemberekkel (pl.: pszichológus, nevelési tanácsadó szakembere, orvos stb)
- a család bevonása a fejlesztést biztosító tevékenységekbe

fejlesztés formái és lehetőségei

- a törvényben biztosított időtartamban egyéni fejlesztés, felzárkóztatás
- differenciálás az integrált nevelés során -
- a szabad játéktevékenység lehetőségeinek, illetve a családi tér lehetőségeinek irányított kihasználása

A különböző szintereken a fejlesztő, felzárkóztató tevékenység párhuzamosan, egymást kiegészítve, megerősítve folyik!

Egyéni fejlesztés:

Az egyéni fejlesztési terv személyre szólóan, az adott feladatellátást igénylő gyermekre vonatkoztatva kerül kidolgozásra.

Az egyéni fejlesztési terv kidolgozása során figyelembe kell venni:

- a Nevelési Tanácsadó szakvéleményét
- saját megfigyeléseket
- a gyermekkel foglalkozó más szakemberek tapasztalatait
- a szülőkkel folytatott beszélgetés kapcsán kapott információkat

A fejlesztés tervezésének időkerete:

Az egyéni fejlesztési terv készítése folyamatos a gyermek fejlődési ütemének figyelembevételével, az egyéni igényekhez igazodva.

A fejlesztés tervezésének tartalmi elemei:

A fejlesztési folyamat tervezésekor figyelembe kell venni, hogy az érzékelés-észlelés, mozgás, beszéd és gondolkodás egymástól elválaszthatatlanul működő folyamatok.

A gondolkodás az észlelésbe ágyazódva, a cselekvésen keresztül indul meg, s a verbalitás irányában teljesedik ki.

Az érzékelés-észlelés és mozgás komplex, kiegyensúlyozott működése elengedhetetlen feltétele a fogalmi szintű megismerésnek, mely az ismeretanyag elsajátításának bázisa. Ennek megfelelően kiindulópontunk a percepció (érzékelés-észlelés) és kognitív (megismerő-észlelő) területek mozgáson keresztül történő fejlesztése, a verbális (szóbeli) szint folyamatos működtetése mellett.

A fejlesztés folyamata:

Egyéni szükséglettől függően a bázisfunkciók megerősítése:

- Észlelési területek együttműködése
- Mozgás, finommozgás (az észlelési és motoros rendszer együttműködése)
- Téri orientáció (saját testen és térben való tájékozódás)
- Nyelvi készségek, beszédszerveződés
- Emlékezet
 - általános fejlesztés
 - a közvetlen emlékezet fejlesztés
 - a megtartó emlékezet fejlesztése
 - a célzott, a részterületnek megfelelő fejlesztés pl: vizuális emlékezet
- Figyelem
 - általános fejlesztés
 - a figyelem terjedelmének fejlesztése
 - a figyelem koncentráltóságának biztosabbá tétele
 - a célzott részterületnek megfelelő fejlesztés pl: figyelem
- Készségfejlesztés
 - a megerősített bázisfunkciók segítségével az összetettebb működést igénylő területek fejlesztése (pl: írás készség, számolás-készség stb.)
- Motiváció-fejlesztés
 - sikerélményhez juttatás segítségével a motiváció megerősítése
 - reális én-kép kialakítása
 - mentálhigiénés szempontok érvényesülése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Egészséges énkép, és önbizalom alakul ki.
- Növekszik a kudarcűrő-képesség, kialakul a feladattudat.
- Fejlődik az önállóság, az alkalmazkodó képesség.
- Fejlődik a szocializációs készség.
- Rendeződik a látás, hallás, mozgás koordináció.
- Fejlődik az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet.
- Összehangoltabbá válik a gondolkodás és a beszéd.
- Pontosabbá válik a testséma, stabillá válik a dominancia.

Feladatvállalás a logopédia terén

Logopédiai ellátás során a beszédjavítás célja, hogy biztosítsa a gyermekek számára azt a feltételrendszert, amely figyelembe veszi a beszédhiba és kommunikációs zavarok

kisgyermekkorai tüneteinek változatosságát, a speciális szükségleteket, az egyéni teherbíró képességeket, a fejlődés egyéni ütemét, alkalmazkodva az egyéni sajátosságokhoz.

A beszédjavító óvodai fejlesztés egyéni, kiscsoportos formában, kötött keretek között a szülők bevonásával (otthoni gyakorlás) történik.

Az intenzív, sérülés specifikus, sokoldalú fejlesztés az óvodai alapprogram megvalósításán túl, foglalkozási körökhöz kötötten valósítható meg.

Az alapozó foglalkozások (mozgás- és kommunikációfejlesztés, anyanyelvi fejlesztés, vizuo motoros készség – fejlesztés) biztosítják, hogy a gyermekek számára is kialakuljon a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, értelmi és szociális érettség.

Az óvoda hagyományos felszerelésein túl, biztosítani tudjuk az egyéni foglalkozató szobát . A logopédiai tükrön kívül álló tükröt is használunk, valamint szükség van, speciális tornaszerekre, a finommotorikai fejlesztést szolgáló eszközökre, fejlesztő játékokra.

A logopédiai óvodai fejlesztést a mi óvodánkban logopédus végzi, akinek a munkáját az óvodapedagógus segíti.

A migráns gyermekek interkulturális nevelése:

Alapelveink:

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésükben is érvényesíteni kell.

- A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek neveléséből adódó óvónői feladatok:

- Felkészülés a gyermek fogadására úgy, hogy felveszi a kapcsolatot a gyermek szüleivel is. Szükség esetén tájékozódik és információkat gyűjt a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatban.
- A migráns gyermek érzelmi biztonságának megteremtése, a vele való nevelési feladatok meghatározása, az irányok kijelölése
- Segíteni kell a gyermeket a magyar nyelv elsajátításában. Ennek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a gyermekközösség.

Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

Pedagógiai feladataink:

- Feltáró munka elvégzése.
- Veszélyeztetett, illetve nehezen nevelhető gyermekek kiszűrése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek egyéni differenciált, felzárkóztató fejlesztése.
- Szakmai hálózattal a kapcsolattartás fenntartása.
- Szülői értekezleten a szülők gyermekneveléssel kapcsolatos elméleti ismeretének bővítése, viták indítása szakirodalom ajánlása, szakember meghívása.

Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Pedagógiai feladataink:

- A tehetségígéretes gyermekek azonosítása, komplex fejlesztése, életútjának nyomon követése
- Minden gyermek egyéni képességstruktúrájából az erős oldal megtalálása (legjobb, legügyesebb, legkiemelkedőbb)

Cél:

- Általános képességek megalapozása
- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása
- Az erős és gyenge oldal fejlesztése
- Kreativitás fejlesztése
- Énkép erősítése
- Élményszerző programok szervezése
- Elfogadó, biztonságos légkör megteremtése

AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGKERETEI

1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

Célunk:

- ❖ A gyermekek egészséges életmódra nevelése
- ❖ Az egészséges életmód iránti igény kialakítása
- ❖ Helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakítása
- ❖ Környezettudatos viselkedés megalapozása
- ❖ Testi fejlődésük elősegítése
- ❖ Minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, egészségfejlesztő tevékenységekben.
- ❖ A gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változásának előidézése.

Feladataink:

- ❖ A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- ❖ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- ❖ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.
- ❖ Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.

Az egészségfejlesztés területei:

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás, erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné

a.) az egészséges táplálkozás

A szülők segítségével megismerjük a gyermekek táplálkozási szokásait. Elfogadjuk a kezdeti étvágytalanságot, válogatást, majd később ösztönözzük, de nem kényszerítjük a gyermekeket az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy ha szomjasak ihassanak az étkezések közötti időszakban is. Megmutatjuk az evőeszközök helyes használatát, fogását, az asztalok esztétikus megterítését.

Fogadóórák keretében javaslatot tehetünk a szülőnek a túlzott cukor, só, zsír bevitelének mellőzésére.

Fokozottan figyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára, melyet a család biztosít.

Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, lehetőleg folyamatos étkezéssel.

b) a mindennapos testnevelés, testmozgás

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek.

Napirendbe illesztve szervezünk mindennap mozgástevékenységet tornaszobában vagy szabadban (kocogás, futás, mozgásos játék), mely elősegíti a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődését.

Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást tartunk.

Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközön.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok. Jelentős figyelmet igényel a szabadban a túlmozgás, a fegyelmetlen játék felderítése, megfékezése.

A gyermekek egészséges életmódjának biztosítása érdekében a lehető legtöbb időt szabadban tartózkodunk. Ez növeli a gyermekek ellenálló képességét, edzettségét. Lehetőség szerint minden nap friss levegőn tartózkodunk.

Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

A 4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgástevékenységek különösen a prevenciós fejlesztő tornák, a mozgásigény kielégítése, segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermekek lábtartása javítható. Ezek korrigálásával heti két alkalommal gyógytestnevelő foglalkozik.

c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Testi, lelki egészség fejlesztése

A gyermekek óvodába kerülésekor anamnézist készítünk, amely segít minket a gyermekek megismerésében. Elsősorban a gyermekek testi, és lelki szükségleteinek feltárására helyezünk hangsúlyt.

A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképp alakul, ezért folyamatos megfigyeléssel (testsúly, testmagasság), összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok, jellemzők feltárását.

A gyermek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermek, valamint a dajka és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség

megléte. A gyermekek azoktól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte viselkedéssel, tapintattal, elfogadással, megértéssel közelednek feléjük. Ilyen feltételek mellett ismerhetjük meg a gyermekek igényeit, a családból hozott jó és rossz szokásait.

Kezdetben gyakran előfordul az alvás alatti bevizelés (3-4 éves gyermekeknél). Óvakodunk a megszegyenítéstől. Tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat kialakítására törekszünk, mert így szüntethetjük meg az okát, ami általában pszichés eredetű.

A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer.

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért megpróbálunk hatni a szülőkre, hogy tisztán, praktikusán, rétegesen öltöztessék gyermekeiket. Szükség esetén le tudjon vetkőzni a gyermek, a hosszú ujjú pulóver alatt legyen mindig póló is, ne csak atléta.

A gyermekek egyéni fejlettségéhez viszonyítva kapnak segítséget az öltözködésnél, étkezésnél, testápolásnál. Megtanítjuk ezek helyes sorrendjét.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtjük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend. Az elalvás előtt a mesélés, dúdolás, az altatódalok hatására, minél többször éljük át a szendergés állapotát.

A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése:

Tilos az óvoda egész területén és a bejárat 5 méteres körzetében a dohányzás.

Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A kisgyermekek otthoni dohányzásmentes környezete érdekében a család, a szülők figyelmének erre irányuló felkeltése az év eleji szülőértekezleten.

Ismereteket adunk át a gyermekeknek a dohányzás és italozás ártalmairól, a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, a szívet, a fogakat, bőrünket stb.. Másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt.

Csoportnaplóban évente egy alkalommal (nevelési terv, egészséges életmód alakítása részben) dokumentáljuk a dohányzásmegelőző beszélgetést, amelyet az óvónő kezdeményez.

d) A bántalmazás , erőszak megelőzése

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód minden formáját, mely a gyermek egészségének,

fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.” (A WHO definíciója)

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Észreveszi és jelzi a gyermekek fejlődését veszélyeztető jeleket. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető, tagóvoda-vezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvoda gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények látványa is. Szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

A veszélyeztetettség felderítése családlátogatással, egyéni beszélgetéssel valósítható meg. A gyermek jogainak érvényesítése elsődlegesen a családra tartozik.

e) a baleset- megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészségvédő, balesetmegelőző szabályok ismertetése az óvoda külső és belső tereinek biztonságos használatáról évente egy alkalommal, az óvónő kezdeményezésére történik.

Ismertetni kell az óvó –védő előírásokat:

- kirándulás alkalmával a tilos és elvárható magatartásformákat
- foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrásokat / olló, hurkapálca stb./,
- egészségük és testi épségük védelmére vonatkozókat

Az ismertetés ténye a csoportnaplóban rögzítésre kerül.

Az óvoda SZMSZ-ben vannak meghatározva azok az óvó-védő előírások amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodásuk során meg kell tartaniuk, illetve az óvodapedagógusok feladatai is.

Az elsősegély doboz a dolgozók által ismert, könnyen elérhető helyen található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül. Az udvari játékeszközöket rendszeresen ellenőriztetjük a TÜV-vel.

f)a személyi higiéné

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a dajka feladata, amely legyen megszégyenítéstől mentes és bensőséges.

A legfőbb személyi higiénias nevelési feladat: a kézmosás szokássá fejlesztése, saját személyi felszerelés (törölköző, fésű, fogmosó felszerelés, tornafelszerelés, ágyruha) használata. Ezek minden gyermek számára álljanak rendelkezésre.

A környezethigiénára nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, helyes fűtés, világítás biztosítását, helyiségek takarítását, játékok, használati eszközök higiéniját, rendben tartását.

A tárgyi környezetünk megfelel az egészségügyi előírásoknak, és törekszünk rá, hogy esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát árasszon.

Az öltöző berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége minden feltételt biztosít a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön ruha- és cipőtartó polca.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését.

A testápolás a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. A testápolási szokások terén különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokásokat megpróbáljuk összehangolni. A fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használathoz úgy teremtjük meg a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék e teendőket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a wc-t.
- ❖ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre teszik azokat.
- ❖ Zsebkezdőjüket önállóan használják.
- ❖ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- ❖ Biztonságosan használják a kanalat és a villát.
- ❖ Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- ❖ Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ❖ Önállóan öltöznek.
- ❖ A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ❖ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet rakni.
- ❖ Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- ❖ Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Célunk:

- ❖ A gyermekek egyéni szükségleteinek, tulajdonságainak, képességeinek, kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.
- ❖ Az óvoda norma- és szokásrendszerének kialakítása és az állandó értékrend megalapozása.
- ❖ Esztétikai érzelmek alakítása.

Feladataink:

- ❖ Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, derűs, kiegyensúlyozott, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- ❖ A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása
- ❖ Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.
- ❖ Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- ❖ Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Állandó jelenlétünkkel igyekszünk kielégíteni a gyermekek érzelmi védettség, biztonság, szeretet és társigényét.

A gyermekek élettere legyen barátságos, otthonos, mozoghassanak szabadon a csoportszobában és az óvoda helyiségeiben, szükség szerint felügyelettel.

Befogadás időszaka:

- ❖ A gyermek óvodába lépését megelőzően ismerkedési délutánt tartunk. A felnőttek bemutatkoznak az új gyermekeknek, megpróbáljuk bevonni őket a közös játékokba, bemutatjuk az óvoda épületét és végül megajándékozunk őket az óvodai jelükkel.
- ❖ Az újonnan és az évközben érkező gyermekek befogadása nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván. A befogadáskor mindkét óvónő a dajkával együtt gondosan előkészíti ezt az időszakot és megbeszéli a szülőkkel ennek menetét.
- ❖ A reggeli érkezéskor szeretettel fogadjuk a gyermekeket és a nap folyamán is biztosítjuk számukra a személyes perceket (beszélgetés, ölbeli játékok, testi kontaktus kialakítása).

- ❖ A befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzük a tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel játékosan gyakoroltatunk figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokását.
- ❖ Minden óvodai csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami egyéni légkört biztosít és elmélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.
- ❖ A lefekvésnél az új gyermekeket különös szeretettel veszik körül az óvónők. Magukkal hozzadják, amihez ragaszkodnak.
- ❖ A nyugalmas pihenés érdekében az óvó néni megteremti a megfelelő légkört (simogatás, altatódalok, mese, zene, mondóka).

A nagyobb gyermekek segítenek a kicsiknek az öltözködésben, körülveszik őket gyengédséggel, szeretettel. A gyermekeknek lehetőséget adunk, hogy minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet folytathassanak. Az érdektelen gyermekekre több figyelmet fordítunk, hogy kiderítsük érdektelenségük okát.

A gyermek-gyermek és a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése.

- ❖ A gyermek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzi magát a csoportban. Óvodánk felnőtt közössége és gyermekközössége segíti elő a bizalom és a biztonság kialakulását. Kiemelkedő szerepük van az óvónéniknek, akik irányítói és egyben társai is a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt, ezeket úgy alakítjuk ki, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak.
- ❖ Nevelésünk úgy lesz hatékony, ha az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára, egyéni sajátosságukat figyelembe véve érthetővé, vonzóvá tudjuk tenni. A gyermekek neveléséhez jó kapcsolatot teremtünk a családdal, hogy a kellő bizalom kialakuljon az együttneveléshez. Bizalmas kapcsolatban a gyermekek egyéni jellemzőit is megismerhetjük. Ez elengedhetetlen feltétele az egyéni nevelésnek. Segítjük a gyermekeket abban, hogy őszintén tolerálják, elfogadják az eltérő képességű, tulajdonságú társaikat.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Elveink a következők:

- ❖ Elsősorban érzelmileg próbáljuk megérteni a gyermekeket.
- ❖ Parancsolás helyett kérdezni igyekszünk, mert ez elősegíti a megértést, átértékelést. Így érhetjük el, hogy a gyermekek igénye, akarata energiája nincs visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik.
- ❖ A gyermekek mágikus képzelete sokat segíthet a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításában. Óvónőink magyarázatában megjelenik a dolgok pozitív oldala.
- ❖ A gyermekek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk, a határok pontos megjelölésével. Többszöri határátlépésnél konzekvenciákat vezetünk be.
- ❖ Kialakítjuk a közösségi élet szabályait.
- ❖ Óvónőinknek képesnek kell lenniük taktikát váltani, ha eredménytelen a befolyásolás.
- ❖ Segítjük a gyermekbarátságok kialakulását, és úgy formáljuk ezeket, hogy a közösség többi tagjához is kapcsolódjanak.
- ❖ Próbáljuk elérni, hogy a gyermekek érdeklődjenek a közösségi feladatok iránt, és érzelmileg is éljék át a közös aktivitásból eredő célok teljesítését.
- ❖ Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétekbe.
- ❖ Neveljük a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő odafigyeléssel, kivárással hallgatjuk meg, hogy a gyermekek véleményt tudjanak mondani a történetekről, és a saját felelősségük erősödjön. Bátorítunk minden gyermeket a csoporton belül, hogy belső elégedettsége, pozitív énképe, kompetencia érzése alakuljon ki.
- ❖ Az agresszív gyermek nem kap megerősítést az agresszivitásán keresztül.
- ❖ A gyermekeknek személyes perceket biztosítunk, ahol mások, és saját érzéseik elfogadása kap hangot.
- ❖ A kapcsolatok erősítését szolgálja a megbecsülés, értékelés, kölcsönös engedmény keresése.
- ❖ Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
- ❖ Óvónőink példája, bátorító magatartása, türelme, bizalma és az a szemlélete, hogy a sikert észreveszi, a sikertelenséget segít elviselni, fejleszti a gyermekek viselkedés kultúráját.
- ❖ Tilalom helyett választási lehetőséget adunk, hogy a gyermekek önálló döntéseket hozhassanak és képessé váljanak a választásra.
- ❖ A humor jó segédeszköz a pozitív viszonyok ápolásában. A szeretet bizonyos formája, mely feloldhatja a nehézségeket és megszünteti a görcsösséget.
- ❖ Bátorítunk minden gyermeket közösségfejlesztő pedagógiai munkánkat odafigyelés, meghallgatás, saját érzések elmondása, mások érzéseinek

meghallgatása, elfogadása hatja át. Ezáltal a gyermek örömteli optimizmusa fejlődik.

- ❖ Óvónőinket a célirányosság segíti a nevelésben.
- ❖ Elemezzük és vizsgáljuk a gyermekek társas kapcsolatát.
- ❖ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az óvónő működjön együtt a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az erkölcsi- szociális- közösségi érzelmek alakítása

Olyan óvodai élet megszervezése, amely a szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása.

- ❖ Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldre való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- ❖ A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést, és önértékelést.
- ❖ A gyermekek legyenek képesek észrevenni, és különbséget tenni a jó és a rossz között.
- ❖ Önmaguk és mások tiszteletére, szeretetére, megbecsülésére nevelés.
- ❖ A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság őszinte elfogadását.
- ❖ Segítse a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését.
- ❖ A nevelőtestület által elfogadott közösségi normarendszerünket példamutatással és ösztönzéssel örökítjük át a gyermekekre és családjukra

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek ragaszkodnak az óvodájukhoz, társaikhoz és a felnőttekhez. Ez érzelmeikben, szavaikban, tetteikben nyilvánul meg.
- ❖ Elfogadják és tisztelik a gyermekek különbözőségeit.
- ❖ A helyes viselkedés, cselekvés, a szokások, szabályok betartása igényükké válik.
- ❖ Figyelmeztetik egymást a szabályok megszegése esetén.
- ❖ Kérés nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- ❖ Konfliktus esetén képesek társaikkal a problémát megbeszélni, megoldani.
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, óvodán kívül is szeretettel köszöntik egymást.
- ❖ Igényükké válik a tevékenységben való részvétel és együttműködés. A tevékenységet türelmesen, a megbeszéltek szerint befejezik.

- ❖ Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen hallgatják a felnőtteket és társaikat.
- ❖ Szívesen dolgoznak a közösségért, bíznak önmaguk képességeiben.
- ❖ Érvényesítik kezdeményező készségüket, kinyilvánítják érdeklődésüket.
- ❖ Készen áll a tanító elfogadására, képes kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.
- ❖ Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- ❖ Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- ❖ A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése valamennyi tevékenységi forma keretében.
- ❖ A gyermek képességeinek fejlesztése, kompetenciáinak megalapozása, alakítása.

Feladataink:

- ❖ Beszélő környezet biztosítása, helyes mintaadás.
- ❖ Meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre épülő további élményszerzés.
- ❖ Tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése.
- ❖ Tapasztalatok, ismeretek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- ❖ Értelmi képességek és a kreativitás fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - a nevelő tevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igényes kielégítésére nagy figyelmet fordítunk.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenység rendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

A gyermeki beszéd alakulásához szükséges az olyan környezet - beszélő környezet - ahol figyelemmel kísérjük metakommunikációját, egyszerű jelbeszédét, számára fontos szavak értelmes összekapcsolását. Élményszerű beszéddel növelni próbáljuk a gyermek beszédkedvét, kérdésekkel ötvözött párbeszédre ösztönözzük, figyeljenek rá, érdeklődést mutatunk mondanivalójuk iránt. Beszélő környezet nélkül nincs inspiráció a beszédre, és nincs beszédminta

sem, amelyet követhet. A gyermekközösség társas kapcsolatai, társas tevékenységei a beszédkedv alakulására különösen nagy hatással van.

A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélő kedvét.

Az érzelmi alapigények biztosítása- biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet- segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással, vagy vizuális eszközökkel szabadon kifejezhessék.

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, párbeszéd kialakítására. Szerepvállalásaink modellként szolgálnak. Szókapcsolataink, mimikánk, gesztusunk, hanglejtésünk, hangsúlyunk, hangerőnk, hangszínünk mind minta gyermekeink számára.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást segítik elő a dramatikus játékok.

Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok teret adnak az artikuláció, a szókincs és a kifejezőkészség fejlesztéséhez.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhethet, az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A nevelés során a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatait, ismereteit különböző tevékenységekben és élethelyzetekben rendszerezjük, s alkalmat adunk a gyakorlásra. Minél több érzékszervet bevonunk a tapasztalatszerzésbe, s ezen keresztül fejlesztjük a gyermek értelmi képességeit, - érzékelését, észlelését, emlékezetét, figyelmét, képzeletét, gondolkodását, alkotóképességét - valamint kreativitását.

A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve, intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.

A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, az ismeretek emlékezetben tartását, kompetenciák fejlődését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél
- ❖ Gondolatait, érzelmeit életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni
- ❖ Megérti a szavak és mondatok tartalmát
- ❖ Összetett mondatokban beszél

- ❖ Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy fogváltással vagy különleges bánásmóddal összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek.
- ❖ Szükség szerint bátran kérdez, kérdésekre válaszol
- ❖ Érdeklődő, kíváncsi

1. Néphagyomány ápolás, népszokások

Feladatunk:

- ❖ A néphagyomány őrzése
- ❖ A népi kultúra ápolása

Beépítjük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek megőrzésre érdemesek. Az óvodába lépés pillanatától nevelésünk szerves része a hagyományápolás, így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben a gyermekek is megtalálják a szépséget, örömet és a követendő példát.

Óvodánk természetes közege a hagyomány őrzésének. Programunk olyan óvónőket igényel, akik sok népi játékot, népmesét, népdalt ismernek és szeretik a gyermekfolklórt. Tudják eredetét, lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit és képesek azonosulni azzal. Jártasak a kézművességben. Igyekszünk lakóhelyünk és környezetünk hagyományaiból meríteni.

a) A néphagyományőrzés tartalmai

Néphagyományaink tartalma jelenjen meg az egyes tevékenységekben

- ❖ Verselés, mesélés: népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések.
- ❖ Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc: mondókák, énekes játékok, népdalok, hangszeres népzene.
- ❖ Rajz, festés, mintázás, kézimunka: tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, mézeskalácssütés.
- ❖ A külső világ tevékeny megismertetése: jeles napok, népi jóslások, találós kérdések, népszokások.
- ❖ Mozgás : ügyességi és sportjátékok

2. Az óvodánkban megtartott jeles napok:

Az őszi jeles napjai:

- ❖ Szüreti mulatság
- ❖ Mihály napi vásár

A tél jeles napjai:

- ❖ Mikulás
- ❖ Karácsony
- ❖ Farsang

A tavasz jeles napjai:

- ❖ Március 15.
- ❖ Húsvét
- ❖ Anyák napja
- ❖ Pünkösöd

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítjuk a változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

1. Játék

Célunk:

- ❖ A gyermekek szabad képzettségének elősegítése
- ❖ Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak kibontakoztatása.
- ❖ Az örömteli játék adta lehetőségek kiaknázásával a gyermek személyiségfejlesztésének és képességfejlesztésének megvalósítása.

Feladataink:

- ❖ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- ❖ A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban, és a játékba integrált tanulás során.
- ❖ A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának és minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- ❖ A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban.
- ❖ Játék segítő és játék irányító tevékenységek alkalmazása.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék- szabad képzettségformákat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete,

melynek minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játéokban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő élményt adó tevékenységgé.

A játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja!

A gyermekek a játék tartalmát a környezetükből szerzett tapasztalatokkal gazdagítják. Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában, a természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek a játékban is újra és újra átélhessék.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Megfelelő légkör biztosítása

Alkotó kedvű légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhetünk el, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközökkel teszik, hol és mennyi ideig játszanak. Mindezekhez igyekszünk megteremteni a feltételeket. A játékos légkört segítjük a sok új ötlettel, a kellő időben adott segítséggel és a megerősítéssel. A csoportban annyi szabályt vezetünk csak be, amely segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A kreatív légkör segíti a gyermekek ötleteinek szabad áramlását, a másik meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül, önfeledten tudnak önállóan, vagy társaikkal játszani. Kezdeményezésünkre a gyermekek szívesen vesznek részt az énekes és mozgásos játékokban. A képesség fejlesztő játékoknál a gyermekek szabadon választhatnak a felkínált szerepek, játékhelyzetek, és társak között. Az együttjátás során megteremtjük a kezdeményezett játékhoz szükséges témát,

eszközöket, szabályokat és a helyet. Az oldott légkör érdekében tréfás szavakat, humoros kifejezéseket használunk.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A gyermekek segítségével, vagy önállóan alakítják ki a játékukhoz a megfelelő helyet. Helyet biztosítunk többféle állandó és variálható, illetve elkülönített „kuckónak”.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó séták során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek a „kincseket” őrző sarokban a projektpolcon kapnak helyet.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak állandó helyet biztosítunk. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekszik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy odakint minél több mozgásos tevékenységet végezzenek.

A játékhoz szükséges idő

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő ösztönző, magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Figyelmet fordítunk rá, hogy 3-4 éves gyermekeink egyedül, egymás mellett, vagy összevegyülve a lehető legtöbb időt töltsék játékkal.

Az 4-5 éves gyermekek már összeszokott kisebb csoportokban játszanak. Figyelemmel kísérjük játékukat, és arra törekszünk, hogy csak akkor ajánlunk másik játékot, ha a körülmények miatt szükséges, vagy a játékuk már felbomlóban van.

Az 5-6-7 éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy kialakuljon bennük a kitartás képessége.

Arra törekszünk, hogy minél több időt töltsenek gyermekeink udvari játéktevékenységgel.

Kreativitást segítő játékeszközök

A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, amik izlésesek, praktikusak, sokféle játékfajtára ösztönöznek, ötletesek, elindítják a gyermeki fantáziát.

A 3-4 éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban szimbolikus játékokhoz, harmadsorban kellékek, hangszerek az esztétikai neveléshez.

A 4-5-6-7 éves gyermekeknek már bővíthetjük az eszközválasztékát, elsődlegesen szimbolikus játékokhoz kapcsolódó félkész játékokkal, kellékekkel, valamint értelem- és képességfejlesztő játékokkal. A gyermekek egyedül játszanak, vagy az óvónő mikro-csoportokban játszik velük. A gyermekek nagymozgását az udvari játékok elégítik ki. Ha az időjárás megengedi, az udvaron barkácsolhatnak, rajzolhatnak, festhetnek.

Játéksegítő módszereink

Játéksegítő módszereink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezzük, hogy gyermekeink problémamegoldóak, követjük, szemléljük a játékot, és hagyjuk a gyermekeket cselekedni. Ha szükséges, kezdeményezzük a játékot és modellnyújtó játszótársakként támogatunk, engedünk és elfogadunk. Segítünk a játékban azoknak, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Ha a gyermekek durvák egymáshoz vagy veszélyeztetik egymás testi épségét, akkor beavatkozunk a játékba.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítjuk, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat. A játék stimulálása érdekében problémát vetünk fel, választásra ösztönzünk, ötletek kidolgozására serkentünk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek képesek kitartóan, több napon keresztül egyazon játéktémában részt venni.
- ❖ Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus játék.
- ❖ Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- ❖ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ❖ Betartják a szabályokat.
- ❖ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- ❖ A játékeszközökre vigyáznak.

2. Verselés, mesélés

Célunk:

- ❖ A gyermekek érzelmi, esztétikai, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése.
- ❖ Pozitív személyiségjegyek megalapozása a meseélményekkel.
- ❖ A mesék mágikussága, a csodás meseélmények, a versek rímeinek csengése, zeneisége, valamint a mesék feldolgozása során irodalmi élmény nyújtása.

Feladataink:

- ❖ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- ❖ Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.
- ❖ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.
- ❖ A mese által feltárni a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlekesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

- ❖ A némajátékot zenei és látványelemekkel gazdagítjuk.
- ❖ A mese szereplőit kiválasztjuk és egy köztük lévő párbeszédet játszunk el.
- ❖ Közösen előadjuk a mesét úgy, hogy minden gyermek azt a szerepet kapja, ami vagy aki szeretne lenni.
- ❖ Alvás előtt felolvassuk a mesét, hogy az eredeti irodalmi szövegét is hallják a gyermekek.
- ❖ A kiscsoportosoknak rövid (4 soros) középsősöknek 4-8 soros, nagycsoportban 4-8, maximum 12 soros verset választunk, a gyermekek egyéni sajátosságait figyelembe véve tanítsuk a verset.

A vers bemutatása frontálisan történjen, csendben, nyugodt körülmények között. A vers tanítását kisebb csoportokban és a gyakorlását egyénileg folytassa az óvónő.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Feladatunk a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása. A művek megválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság. Művészi értékű, elsősorban népi, másodsorban klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat a következő szempontok szerint válogatjuk:

A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítjuk össze. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, érthető, és ritmikus ismétlődések vannak benne, rövid állatmesék, láncmesék.

A 4-5 évesek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus, realiztikus mesék.

Itt már helyet kapnak a mai magyar írók modern meséi, és magyar klasszikusok is. Ebben a korban a tervezett mondókázás anyagát a népi mondókák, névcúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják. Szerepelnek vidám, humoros versek, és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az 5-6-7 éves kor a mesehallgatás igazi ideje. A gyermekek mesetárába az állatmesék és a cselekményesebb népmeséken kívül már beépülnek a novellisztikus, realiztikus meséken át a klasszikus tündérmesék, tréfás mesék és műmesék. A gyermekek versanyaga gazdagodik a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismernek olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Lírai verseket is bátran tervezünk, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik a költői képek érzelmét, kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék megerősítik a környezet megszerettetését, az évszakok szépségét, a néphagyomány ápolást.

A személyiség- és képességfejlesztés lehetőségei a verselés, mesélés alkalmával

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermek első igazi versélménye a saját jeléhez kapcsolódó mondóka,- melyhez képes albumot készítünk- és az ölbéli játékok. Minél több lehetőséget teremtünk vidám rigmusok korai megkedveltetésére. Sokszor ismétélünk együtt állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan rászoktatjuk gyermekeinket a mese figyelmes végighallgatására. A gyermekek a mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. A gyermekek bevonásával megjelenítjük az egyszerű meséket.

A gyermekek rövid, improvizált jelenetek bemutatásával ismerik meg a bábokat. Párbeszéd formájában előadott, rövid ötletes jeleneteket mutatunk be. A bábok számát fokozatosan növeljük.

A vers, mese, dramatikus játékokhoz, csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti dolgok előhívását, és a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Az új versek bemutatása a gyermekek élményeihez kapcsolódik. Ügyelünk a szavak gondos, tiszta kiejtésére és az értelemszerű hangsúlyra. A gyermekek a hallott egyszerű meséket önállóan bábozhatják, dramatizálhatják. Folytatásos mesét főképp a délutáni pihenés alatt olvasunk a gyermekeknek.

A gyermekek megpróbálják a mese önálló befejezését, új meséket találhatnak ki. A gyermekek a mese cselekményét mozgással, játékkal fejezhetik ki.

A nyelvi képesség fejlesztésnek leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás, és a dramatikus játékok. Ezen keresztül sajátítják el a gyermekek a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást, és a tiszta, nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán-és mássalhangzók helyes kiejtése, a megfelelő artikuláció, a hangkapcsolatok törvényszerűségei.

A gyermekek a meséből, versekből sok új fogalmat ismernek meg. A bábjáték, dramatikus játék a szabad önkifejezésüket bontakoztatja ki. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- ❖ Várják a mesehallgatást és igénylik azt.
- ❖ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a saját maguk szórakoztatására.
- ❖ Ismerik a meséhez tartozó hívóképeket a művészeti óvodákban
- ❖ Aktívan, cselekvően részt vesznek a mesefeldolgozásban.
- ❖ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, és azt mozgással kifejezni, megjeleníteni.
- ❖ Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és mondókák elmondására.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk:

- ❖ A közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

- ❖ A gyermekek minél több zenei élményhez juttatása az óvodában.
- ❖ A zene szeretetének és művelésének megalapozása.

Feladataink:

- ❖ Az énekes népi játékok és az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő igényesen válogatott művészeti alkotások segítségével a gyermek zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának fejlesztése.
- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- ❖ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, gyermektáncokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak, és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai nevelés során a gyermekekkel olyan ölbéli játékot, énekes játékot játszunk és ismertetünk meg, mondókákat, amelyeket a felnőttel közösen játszhatnak. Ezek között van az arc,- kéz,- ujj,- és lovagoltató játék.

A szeretet-kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egyik fontos láncszeme a testi kontaktussal, szemkontaktussal összekapcsolt zenei élmény.

A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló énekes játékokat ismerjenek meg, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekekkel az ünnepek köszöntésére egy-két komponált dalt tanítunk meg.

A 4-5 éves gyermekek mondókát tanulnak, és igény szerint játszunk velük ölbéli játékot. Megismerik a csigavonal, hullámvonal szerepcserére épülő játékokat. Az alkalmi dalokat úgy választjuk ki, hogy azokhoz apró utánzó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni. A dalok 2/4 üteműek és a negyed, nyolcad ritmusképpen túl már a szinkópa is megjelenhet.

Az 5-6-7 éves gyermekek legyenek anyáskodóak, játszanak minél több ölbéli játékot a kisebbekkel.

A döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, melyet különböző játékhelyzetekben alkalmazzanak a gyermekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtünk, melyek felkeltik a gyermek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekelünk, hallgatunk, megjelennek zenei anyagunkban a rokon- és más népek dalai is, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok és klasszikus műzene is.

A gyermektánc anyagát elsősorban az énekes népi játékok alkotják

(sorgyarapodó, kapus, páros, párválasztós). Egyszerű táncmozdulatok elsajátítását ösztönözzük: forgás, sarokemelés, sarokkoppantás.

3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek megtanulnak 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 8-10 énekes játékot. A mondókák, dalok 2/4 üteműek, melyekben a negyed és nyolcad ritmus változik. A gyermekek jóízű játékok közben közvetve megismerik a zenei alapfogalmakat. Tudnak halkabban és hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megfigyelik a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Különböző mozdulatokkal érzékelik az egyenletes lüktetést. Énekelgessük a gyermekek nevét, csalogassuk őket énekelgetve a közös játékba, táncba, tevékenységbe.

A 4-5 éves gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. Megtanulnak 4-5 új mondókát, 10-12 új gyermekdalt. A körjátékok között már megjelennek a szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékot. A gyermekek a énekeljenek egyénileg, kisebb csoportokban, halkabban, hangosabban, magasabban, mélyebben. Kérdés-felelet játékot játszanak változatos szövegekkel és ritmussal.

Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát, és a mondókák, dalok ritmusát.

Az 5-6-7 éves gyermekek 4-7 új mondókát, 12-15 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt tanulnak meg. A művészeti programmal dolgozó óvodákban a gyermekjátékokhoz szimbólumot találunk ki, amit a zenesarokban helyezünk el. Olyan dalokat válogatunk, melyekben már szünet és szinkópa is előfordul. A nagyobb óvodások szabálytartó képessége már megengedi a bonyolultabb játékokat is (pl.: párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékok). Ezeket a játékokat már e korosztály néptáncának is tekinthetjük. Az énekes játékok mozgásanyagát egyszerű táncos lépésekkel variáljuk, és ezt a gyermekek a felnőtt minta utánzásával tudják követni. A gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük elő.

A hallásfejlesztést segítő zenei fogalom párokat kapcsoljuk össze hangszínfelismeréssel, tempóváltoztatással, vagy dallambújtatással. A ritmusfejlesztés eredményeképp a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Fejlesztjük a gyermekek alkotóképességét, és lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen megoldjanak. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőségük legyen arra, hogy a metallofont és /vagy a xilofont is kipróbálhassák.

Óvodánkban a zenei élmény mindennapos lehetőség, és sokféle tevékenységhez kapcsolódik.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikro csoportos formában szervezzük meg, lehetőleg várakozási idő nélkül.). Ezzel a formával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni.

A kötött jellegű szervezett énekes játékokat lehetőség szerint megtarthatjuk az udvaron is.

A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, ritmusa, hangerejének utánzása érezteti meg a nyelv kifejező erejét, szépségét.

A sokféle énekes játék bővíti a gyermekek szókincsét.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékot.
- ❖ A gyermekek néhány dalt egyedül is tudnak énekelni.
- ❖ Élvezettel hallgatják a zenét.
- ❖ Meg tudják különböztetni a zenei fogalom párokat.
- ❖ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ❖ Szeretnek dúdolgatni, énekelgetni jókedvűen.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk:

- ❖ A gyermekek élmény-és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- ❖ Igény kialakítása az alkotásra, a környezet esztétikus alakítására, esztétikus élmények befogadására.
- ❖ A gyermekek tér-forma és szín képzeiteinek gazdagítása, szép iránti nyitottságuk, esztétikai érzékenységük alakítása.

Feladataink:

- ❖ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- ❖ Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka technikai alapelemeivel és eljárásaival.

- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- ❖ A tevékenységek differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az esztétikus tárgyi környezet biztosítása mellett kialakítjuk a megfelelő helyet az alkotó-alakító tevékenységekhez.

A munkaasztalt úgy helyezzük el, hogy maximum 6 kisgyermek kényelmesen elférjen körülötte. A közelben lévő polcokon található a különféle alkotóeszközök, ezekhez mindenkor biztosítjuk a szabad hozzáférést, szem előtt tartva a technikák biztonságos alkalmazását. Az alkotáshoz szükség van megfelelő méretű, minőségű eszközökre, ezek beszerzése, pótlása folyamatos. Biztonságos kezelésük érdekében egyenként megismertetjük a gyerekeket az eszközök helyes használatával. Minden nap lehetőséget biztosítunk a rajzolásra, gyurmázásra, építésre. Ha a tevékenység megszakad lehetőséget kapnak a gyerekek a folytatásra, befejezésre. Figyelembe véve a gyermekek alkotó kedvét, a nap folyamán lehetőséget biztosítunk a szabad önkifejezésre.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az ábrázolás különböző fajtái: a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka is fontos része a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztika és az építés köré rendelhetők. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól. Maga a tevékenység - s ennek öröme - a fontos. Az óvodába kerülő **3-4 éves** gyermekeknek tegyük lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek meg az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. Kezdődjön el az esztétikum iránti érzékenység, igényesség kialakítása. Észrevetjük és együttesen gyönyörködünk a saját és mások alkotásaiban, a mű-és népművészeti szépségekben.

Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit.

Nincs tervezett téma a szándéktalan firka időszakában.

A **képalakítás** jelenjen meg zsírkrétával, festéssel, papírragasztással, nyomattal, nyomokkal a homokban, agyagba.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a **plasztikai alakításban**.

A gyermekek ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát: nyomkodás, gyurkálás, gömbölyítés, simítás, sodrás, mélyítés.

A gyermekeknek igény szerint biztosítjuk a gyurmázás, lisztgyurmázás lehetőségét.

A 3-4 éves gyermekeket megismertetjük az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Örüljenek a létrehozott eredményeiknek, alkotásaiknak, munkáiknak.

Bővítjük a **4-5 éves** gyermekek alkotó-alakító tevékenységét. A megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítjük az élményeikhez kapcsolódó témákkal, technikákkal. Megjelenik az ember, környezet, tárgyak ábrázolása saját elképzeléseik alapján. A rajzok finomabb kidolgozásához vékony ceruzát, zsírkrétát, filctollat, különböző vastagságú ecseteket használnak. Képeket alakítanak különböző anyagokból.

Plasztikai munkájuk során képesek a formák tagolására. Játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készítenek. Különböző formájú termékeket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során saját elképzelésük szerint alakítják a teret, ehhez a terem berendezési tárgyait, eszközeit használhatja. A gyermekek segítenek az eszközök előkészítésében és elrakásában.

Az **5-6-7 évesek** alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi, plasztikai és környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

Képalakítás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciókat. Saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, ünnepek eseményábrázolásai. Egyéni módon jelenítik meg a formákat, minél eredetibb megoldásokat és színeket használnak.

Plasztikai munkájuk során megjelenik a közös térbeli többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, élethelyzet.

Az ajándékokat elsősorban ünnepekhez kötötten készítik szüleiknek, de gondolnak a legkisebbekre is. Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. A szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkájukhoz szükséges anyagot.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az **építés** során, nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze formákat, a drámajátékhoz egyszerű díszletet.

Szükség esetén segítséggel készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban jelen vannak, beépülnek. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységeket szervezünk.

Az ajánlott téma különböző technikával történő megvalósítása a gyermekek sajátosságait, képességeit figyelembe véve

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén

- ❖ Egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ Alkotásaikra jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- ❖ A gyermekek tudnak örülni a saját és a közösen elkészített kompozícióknak.
- ❖ Változatos vizuális technikákat alkalmaznak.
- ❖ Az alkotáshoz szükséges eszközök helyes használatát ismerik (ceruza, ecset, olló, szövőkeret)
- ❖ Plasztikai munkáik egyéniék, részletezőek.
- ❖ Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- ❖ Rácsodálkoznak a látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról

5. Mozgás

Célunk:

- ❖ A gyermekek természetes, harmonikus, testi-lelki képességeinek fejlesztése játékos formában.
- ❖ Összerendezett, fegyelmezett, nagy- és kismozgások, és az egyensúlyérzék kialakítása, pszichomotoros képességek fejlesztése.
- ❖ A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, társakra figyelésének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.
- ❖ A különböző mozgásokon keresztül az agyi funkciók serkentése, valamint a gyermeki szervezet növekedésének, teherbíró-, erő- és álló képességének, és az egyes szervek teljesítő képességének fejlesztése.
- ❖ A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása.
- ❖ A testséma, testtérkép kialakítása játékos módon,
- ❖ A téri tájékozódás, helyzetfelismerés, döntés, az alkalmazkodóképesség kialakítása.

Feladataink:

- ❖ A gyermekek mozgásszükségletének kialakítása érdekében a spontán, - a szabad játék kereteiben végzett - mozgásos tevékenységeket kiegészítése irányított mozgásos tevékenységekkel.

- ❖ Napi rendszerességgel egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok biztosítása.
- ❖ Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formák, játékok szervezése.
- ❖ A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, zenével és zene nélkül, spontán vagy szervezett formában történő biztosítása az óvodai nevelés minden napján.
- ❖ Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a napi rendszeres mozgásra.
- ❖ A komplex testmozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is.
- ❖ A pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- ❖ Differenciált feladatadással lehetőségek teremtése arra, hogy az adott gyakorlatokat a gyermekek saját képességeiknek megfelelően hajtsák végre.
- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- ❖ A tervezett tevékenység legnagyobb részét a mozgásos játék képezi.

3-4 évesek

Kiemelt feladatunk, a nagymozgások fejlesztése. A járásgyakorlatok fokozatosan megjelennek a tevékenységekben zenével vagy zene nélkül. Megismertetjük a gyermekeket különféle futás-, ugrás-, dobás-, labda-, és támaszgyakorlatokkal. Megjelennek a talajtorna elemei és az egyensúlyozó játékok. Mivel a kicsik utánzó mozgásokat végeznek, nagyon fontos, hogy az óvónő bemutassa a gyakorlatokat.

4-5 évesek

Kiemelt feladatunk a testséma fejlesztése, a test részletes megismerése, a testrészek megnevezése. A kiscsoportban elsajátított alapgyakorlatokat fokozatosan nehezítjük. a talajtorna anyagaként megjelenik a guruló átfordulás és a kézenállás előgyakorlata .Kiemelt szerepet kapnak az egyensúlyérzékelést, a szem – kéz, szem - láb koordinációt és téri érzékelést igénylő feladatok. Fokozottan figyelünk a lateralitás (oldaliség) kialakítására. Ezt segítheti a jobb csuklón a karkötőhasználat.

A mozgásanyag bővül egy- és kétkezes alsó- és felsődobással, célba dobással, labdavezetéssel és labdapattogtatással, kooperatív mozgásos játékokkal (párban és kisebb csoportokban). A támaszgyakorlatok bővülnek pók-, rákjárással,

talicskázással. A talajtorna új elemei a guruló átfordulás, a test hossz tengelye körüli gurulás, a kéz állás előgyakorlata.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás szükségletének differenciált kielégítése érdekében

Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játék, valamint a séták során. Lehetőséget biztosítunk az óvoda udvarán vagy annak környékén a mindennapi testedzéshez: a kocogásra és futásra. A mindennapos testnevelést rossz idő esetén a csoportszobában tartjuk.

A kötelező testnevelés foglalkozást mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg csoportszinten, vegyes csoportban október 1-től. Szabadban szervezett énekes játékokkal is szolgáljuk a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését. Teret adunk a spontán megjelenő mozgásos tevékenységeknek, biztosítjuk az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak.
- ❖ Betartják a szabályokat a különböző mozgásos játékokban.
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- ❖ Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik.
- ❖ Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- ❖ Tud helyben labdát pattogtatni.
- ❖ Szeretnek futni, képesek 50-100 m-t kocogni.
- ❖ Célba dobnak egykezes felső dobással.

6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

- ❖ A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti –emberi - tárgyi világ értékei iránt.
- ❖ Tanulja meg azok védelmét, az értékek megőrzését.
- ❖ A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi-alaki- tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A matematikai tartalmú tapasztalatait, ismereteit alkalmazza tevékenységeiben.
- ❖ A gyermekeknek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről.

Feladataink:

- ❖ A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása. A helyi környezeti értékek hangsúlyozása: a hazai táj, az ott élő emberek, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeinek szeretete, védelme.
- ❖ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során. Kaphon lehetőséget a gyermek önálló véleményalkotására, a döntési képességeinek fejlődésére a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában,
- ❖ A tevékenység spontán és szervezett formáinak biztosítása.

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek elsősorban az óvodával és az ott dolgozó felnőttekkel ismerkedjenek meg. Az első és legfontosabb, hogy a biztonságérzetük kialakuljon és megszeressék az óvodát.

Ezután arra törekszünk, hogy az óvoda közvetlen környezetével ismerkedjenek és csoporttársaikkal is közelebbi kapcsolatba kerüljenek. Beszélgessünk velük családjukról. Biztosan és pontosan azonosítsák a megismert testrészeket azok nevével. Kaphanak sok biztatást, és törekedjünk arra, hogy: érzékeljék környezetük esztétikumát, színvilágát, a formákat, a jelenségeket. Figyeljék meg az évszakok változásait (színeket, időjárást, növényeket). Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, évszakokra jellemző képeket. Ismerjék meg a fontosabb üzleteket, amelyek közel vannak az óvodához. Természetes környezetben figyeljék folyamatosan a ház körül élő állatokat a kiskertek növényeit, virágait. Megfigyeléseik során végezzenek összehasonlítást a környezetben látható formákról, nagyságbeli és mennyiségi jellemzőkről.

A 4-5 éves gyermekek élményszerző, tapasztalatszerző sétáikat már nem csak az óvoda közvetlen környezetében teszik. A megfigyeléseik, a gyűjtőmunkák differenciáltabbak és gazdagabbak. Tudjanak gyönyörködni az évszakok szépségében, a növényekben.

Keressenek összefüggéseket az időjárás és a természet változásai között, az emberi tevékenységek és a természet között. Rügyeztessenek, csíráztassanak, ültessenek, hajtassanak különböző növényeket (aranyvessző, búza, bab).

Mutatkozzanak be. Beszéljenek családjukról. Ismerjék fel és nevezzék meg a testrészeiket és érzékszerveiket. Látogassanak el egy szülő munkahelyére. Nézzenek meg egy-két középületet. Ismerjék meg és gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, az egyes személy-és teherszállító eszközöket.

Télen gondoskodnak az állatokról lehetőségeik szerint az óvoda környezetében (madáretető kihelyezése). Egy közeli családi házban megfigyelik a háziállatokat (baromfiudvar, ól, istálló). Dia és videó filmről megismernek néhány vadállatot.

Saját tárgyakat válogatnak, meghatározott szempontok és ismert tulajdonságaik szerint. Tárgyakat mérnek össze hosszértékük, tömegük szerint. Mennyiségeket hasonlítanak össze összkép alapján. Megszámlálják a halmazok elemeit 6-os számkörben. Felfedezik környezetükben a sík-és mértani formákat. Megismerkednek az irányokkal és a névutók helyes használatával.

Az 5-6-7 évesek a természet adta lehetőségeken belül hasonlítanak össze mennyiségeket, térbeli kiterjedéseket, formákat. Összehasonlítanak, szétválogatnak tárgyakat, személyeket, halmazokat, különböző tulajdonságaik szerint. Hosszértékük, tömegük, úrtartalmuk, darabszámuk, vastagságuk szerint mérnek össze különböző tárgyakat. A 10-es számkörben számlálnak, párosítanak. Sorszámok szerint sorba rendeznek. Megnevezik, felfedezik környezetükben a sík- tér- és mértani formákat, megtanulnak tájékozódni síkban és térben egyaránt. Szóban is ki tudják fejezni a matematikai jellegű helyzeteket, mások megállapításainak igazságát, az összefüggéseket képessé válnak megítélni. Lehetőségeink szerint a gyermekek a séták során folyamatosan megfigyelhetik az évszakok változásait. Az őszi színyalatait, a tél szépségét, az ébredő természetet.

Felhívjuk figyelmüket, hogy ügyeljenek környezetük tisztaságára! Megfigyeléssel tapasztalják meg, hogy a hulladék és a szennyezett levegő milyen károkat okoz a környezetben az elültetett növényekben.

Sétáink során mezei virágokat, gyógy-és vadon élő növényeket ismertetünk meg a gyermekekkel. Egyszerű kísérleteket végzünk levegővel, növényekkel. Ellátogatunk velük egy-két munkahelyre, hogy ismerjék meg a felnőttek munkáját. Az ismereteket komplex módon, minél több érzékszerv és nevelési terület bevonásával tapasztalati úton közvetítjük.

Ellátogatunk középületekbe: iskolába, társóvodákba, múzeumba, színházba, művelődési házba, postára, vasútállomásra.

A közlekedési eszközöket rendszerezve is megismerik: vízi, légi, szárazföldi.

A háziállatokat már úgy figyelik meg, hogy: hol élnek, milyen a környezetük, életmódjuk.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A tervezett tevékenységeket kötetlen formában a mindennapos tapasztalat és élményszerző séták során valósítjuk meg.

Kirándulások alkalmával megismertetjük gyermekeinket hazánk élővilágával, természeti értékeivel, a szabadidő eltöltésének hasznos módjával.

A csoportok választanak egy olyan közeli helyet (park, kert), ahol lehetőség van a folyamatos megfigyelésre.

Tevékenységeinkről fényképeket készítünk, melyeket többször megnézünk. Segítségükkel tájékoztatjuk a szülőket a faliújságon.

A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermekek és óvónőink személyes beszélgetéseire. A gyermekek kérdéseire a koruknak megfelelő, személyre szóló választ tudunk adni. A személyes beszélgetések során bővül a gyermekek szókincse, nyelvi kifejezőképességük fejlődik. A valós élethelyzetekben feltalálják magukat, felszólítás nélkül tudnak köszönni, bemutatkozni, megszólítani, véleményt nyilvánítani, megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni. Türelemmel várják ki a másik mondanivalóját. Folyamatosan beszélnek élményükről, egyszerűen, érthetően fejezik ki érzéseiket, gondolataikat, kívánságaikat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek be tudnak mutatkozni, tudják szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét és tudják lakcímüket.
- ❖ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben.
- ❖ Felismerik a napszakokat.
- ❖ Tudják óvodájuk nevét.
- ❖ Ismerik a közvetlen környezetükben lévő intézményeket, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- ❖ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, környezetük növényeit és azok gondozását.
- ❖ Ismerik és gyakorolják az elemi közlekedési szabályokat, felismerik a közlekedési eszközöket, ismerik a közlekedésben rejlő veszélyeket.
- ❖ A tárgyakat meg tudják számolni legalább 10-ig.
- ❖ Össze tudnak hasonlítani mennyiség-nagyság-szín-forma szerint.
- ❖ Meg tudják különböztetni a jobb és bal irányt.
- ❖ Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő jól érthető beszéd.
- ❖ Ismerik és helyesen alkalmazzák a névutókat (alá, fölé, közé, mögé).
- ❖ Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- ❖ A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.
- ❖ A gyermekek együttműködésének, szervező képességének, alkalmazkodó készségének fejlesztése.

Feladataink:

- ❖ A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, azok feltételeinek biztosítása.
- ❖ A munkaeszközök használatának megtanítása.

A gyermek, munka jellegű tevékenysége önként - azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Óvodásaink munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki és tartalmaznak játékos elemeket. Elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Az önként vállalt feladatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet. Kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végeznek munka jellegű tevékenységeket. Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

Értékeléseink buzdítóak, megerősítőek, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, a környezet gondozása.

A 3-4 éves gyermekek az óvónéniket és a dajka nénit figyelve vesznek részt a növények gondozásában, segítenek a falevelek elhordásában. Tavaszt várva segédkeznek a rügyezettetés, a csíráztatás előkészítésében. A legkisebb óvodásainkat bevonjuk az alkalomszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő is. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek: játékok elrakása, segédkezés a terem díszítésében.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka. Ezt akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek már készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti. Alkalomszerű ismétlődő munka a játékok helyrerakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése. E munkákat a gyermekek közösen végezzék, óvónőink átgondolt és konstruktív vezetésével. Előre megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit: információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözésben, ajándékkészítés a kicsiknek, a jeles napok előkészítése, stb. A lehetőségeknek megfelelően megtervezzük a gyermekeknek növénygondozását. Lehetőség szerint közreműködnek az óvoda udvarának tisztán tartásában, avargyűjtésben, fűgereglyezésben, hólapátolásban, járdaseprésben, virágládák gondozásában.

A gyermekek segítségünkkel madáretetőt és madáreleséget készítenek.

Az 5-6-7 éves gyermekek önállóan végzik a naposi munkát.

Közösen döntenek el a munka megosztásáról. Ízlésesen, esztétikusan előkészítik a terítéket, az evőeszközöket. Étkezés után a szokásrendszernek megfelelően mindent a helyére tesznek.

Az alkalomszerű munkákat a gyermekek önálló vállalás alapján végzik, soha nem kényszerítjük őket. A gyakori dicséret, elismerés ösztönzi őket, hogy szívesen vegyenek részt a munkában. Önállóan végeznek környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat. Sütés nélküli édességeket és vitaminsalátát készítenek.

A növények, és termések gyűjtésébe megpróbáljuk bevonni a csoport minden tagját.

Rügyeztetnek, különféle magvakat és hagymás növényeket csíráztatnak és hajtatnak (tulipán, nárcisz).

Ügyelünk arra, hogy amit munkavégzésnél elkezdtek fejezzék be. Felszólítás nélkül is segítsenek rászoruló társaiknak, ha szükség van rá. Törekszünk rá, hogy örömeiket leljék a közösen végzett munkában, és erősítse társas kapcsolataikat. Az elvégzendő munkát osszák meg egymás között, ki-ki képességeinek megfelelő feladatot vállaljon. Munkavégzés folyamán legyenek büszkék saját és társaik teljesítményére.

Társaik érték végzett munkáját vegyék észre, és becsüeljék meg.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ❖ Örömet szerez nekik, ha kötelességüket teljesítik.
- ❖ Önállóan és igényesen végzik a naposi munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások teljesítésére.
- ❖ Örömmel segítenek a kisebbeknek.

- ❖ Szeretnek meglepetést készíteni a kicsiknek, szüleiknek és az óvodában dolgozó felnőtteknek.

8.A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk:

- ❖ A gyermek képességeinek fejlesztése
- ❖ Érdeklődésének, irányultságának, érzelmi beállítódásának megismerése
- ❖ A gyermek tapasztalatainak bővítése, rendezése

Feladatunk:

- ❖ Tanulást támogató környezet megteremtése
- ❖ A tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása
- ❖ Érés folyamatok optimális megtámogatása
- ❖ Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatással a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- ❖ az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- ❖ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ❖ a játékos cselekvéses tanulás;
- ❖ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ❖ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ❖ a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet.

Az óvodás gyermekek értelmi képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az általunk irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaikra épülő ismeretszerzést is magában foglalja.

Programunkban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

A tanulás tervezése évszaki ciklusban történik a csoportnapló tevékenységi terv részében, melynek minden elemét a szülők tájékoztatása érdekében a csoporthoz tartozó öltözőben hozzuk nyilvánosságra, könnyen áttekinthető, esztétikus formában.

A napi szervezett tanulási időkeretet a gyermekek életkorához, igényeihez és figyelméhez kell igazítani.

Az eljárásokat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. Arra törekszünk, hogy játékoság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg tevékenységünkben. Az élmények elmondása, otthoni és óvodai megbízások adása, a szülők, bevonása a tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldások, önértékelésre való készítés hasznos módszerei programunknak. Törekszünk módszertani kultúránk kiművelésére.

Alapelvek a tanulási folyamat értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Arra törekszünk, hogy minden gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. A gyermekek konkrét jócselekedetét, tettét kiemeljük. Differenciáltan értékelünk. A jutalmazás alkalmazott módszerei: simogatás, pillantás, szóbeli közlés, gesztus, mimika, testközelség. A büntetést igyekszünk kerülni a tanulási folyamatban, mert visszaszorítja, lefékezi a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- ❖ Egyszerű feladatokat megértnek.
- ❖ Ha a helyzet megkívánja, kivárja, míg rá kerül a sor.
- ❖ Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei iránt.
- ❖ Feladatai végrehajtásában kitartó.
- ❖ Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- ❖ Képes figyelmét szándékosan irányítani.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Az óvoda nyitvatartási idejében óvodapedagógus neveli a gyermekeket. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát kell, hogy jelentsen a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Személyiségvonásainkban továbbra is jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a tolerancia, tetteinkben érezhető legyen a hitelesség, tapintat és az empátia.

A gyermekcsoport életét két óvónő együtt irányítja, együtt tervezi, összehangoltan, a feladatokat megosztva. Elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetik. A dajkát is bevonjuk a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe.

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében résztvevő óvodapedagógusnak magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal kell rendelkeznie.

Sajátos nevelési igényű gyermekeink ellátását, utazó logopédus, és gyógypedagógus segíti.

2. Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a nevelési program megvalósításához szükséges feltételekkel.

Az óvodák épületét, udvarát, berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy az a gyermekek biztonságát és kényelmét szolgálják.

A gyermekek méretének megfelelő bútorzat, udvari játékeszközök segítik a mozgás- és játékgényük kielégítését, biztosítja egészségük megőrzését.

Színek és formák komponálásával törekszünk a harmonikus, esztétikus környezet kialakítására. Az eszközöket a gyermek számára hozzáférhető módon, biztonságukra figyelve helyezünk el.

Az intézmény rendelkezik televízióval, DVD-vel vagy videó lejátszóval, fényképezőgéppel, számítógéppel és nyomtatóval, melyek segítik az élmények rögzítését, újraélését.

Megpróbálunk megfelelő munkakörnyezetet biztosítani kollégáinknak. A szülők fogadására helyet biztosítunk. Szakkönyveink állománya folyamatosan bővül, elsősorban a programunkhoz felhasználható módszertani kiadványokkal.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvoda udvara. EU szabványnak megfelelő udvari mozgásfejlesztő eszközeinket folyamatosan ellenőrizzük, szükség szerint újítjuk, cseréljük.

Az óvoda épületét a nevelési-fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembe vételével esztétikusan rendezzük be.

A több funkciót betöltő csoportszobát alkalmassá tesszük a szabad játékre, tevékenységek végzésére, étkezésre, alvásra és pihenésre. Fontos a csoportszoba

barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele, az ízlésközvetítés, a gyermekek jó közérzetének biztosítása érdekében.

Az öltöző berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége minden feltételt biztosít a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. Minden gyermeknek van külön ruha- és cipőtartó polca. A szülők részére a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről, eredményeiről esztétikus hirdetőablán adunk tájékoztatást.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését.

A testápolás a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. A testápolási szokások terén különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokásokat megpróbáljuk összehangolni. A fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használathoz úgy teremtjük meg a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessek e teendőket.

A csoportszobákban a különböző tevékenységeknek a következő tereket alakítottuk ki: mesesarok, vizuális tér, zene sarok, építőszőnyeg, élősarok.

3. Szervezeti és időkeretek

Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában (öltözködés, tisztálkodás stb.) közben is nevel, alakítja és építi kapcsolatát a gyermekekkel. Közben ösztönzi és segíti önállósodásukat, példát mutat és értéket közvetít. A gondozási feladatokban a dajka segíti munkáját. Minden lehetőséget megragadnak a gyermekek kompetenciáinak alakítására.

3.1. Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez a feltételeket az állandó, mégis rugalmas napirend biztosítja a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi: a várakozási időt minimálisra próbáljuk csökkenteni, van lehetőség a váratlan eseményekre, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Alkalmas arra, hogy minden gyermek egyéni életritmusa beleférjen.

Javasolt napirend, mely a csoportnaplóban kerül rögzítésre:

Időtartam	Tevékenység	
7.00-11 ³⁰	<p>JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY SZABADBAN</p> <p>Személyes percek Szabad játék Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ○ Ének-zenei készségek fejlesztése ○ Külső világ tevékeny megismerése ○ Mozgás <p>Részképességek fejlesztése egyéni formában Testápolási teendők Tízórai Verselés, mesélés</p> <p>Mikrocsoportos tapasztalatszerzés Külső világ tevékeny megismerése Énekes játék, gyermektánc lehetőleg az udvaron, mozgásos játékok</p>	J Á T É K
11 ³⁰ -15 ⁰⁰	<p>Ebéd Testápolási teendők Pihenés, altatás mesével, altatódalokkal Testápolási tevékenységek Uzsonna</p>	J Á T É K
15 ⁰⁰ - 16 ²⁰	<p>JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY SZABADBAN</p> <p>Egyéni fejlesztés</p>	J Á T É K

3.2. Hetirend

Délelőtti játékba integrált tanulás	<p>Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Zenei képességfejlesztés Szervezett mozgás</p>
Udvari játékba integrált tanulás	<p>Énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése</p>
Délutáni játékba integrált tanulás	<p>Egyéni fejlesztések</p>

4. Az óvodai élet tervezése

Intézményi szinten		Csoportszinten	
Dokumentum	Felelős	Dokumentum	Felelős
Éves vezetői terv	Intézményvezető	Nevelési terv (csoportnapló)	Óvoda- pedagógusok
Éves munkaterv	Óvodapedagógusok		
Ellenőrzési és értékelési tervek	Intézményvezető	Tevékenységi tervek (csoportnapló)	
Gyermekvédelmi munkaterv	Intézményvezető	Eseményterv, szervezési feladatok (csoportnapló)	

A nevelés tervezését és a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését a következő kötelező dokumentumok szolgálják:

- ❖ Felvételi és mulasztási napló
- ❖ Csoportnapló
- ❖ A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció
 - Anamnézis, beszoktatás tapasztalatai, a gyermek fejlettségének jellemzői, a családlátogatás tapasztalatai, fejlesztési terv, a gyermek fejlődése érdekében megtett intézkedések, szülői tájékoztatások rögzítése, fejlődés eredménye óvodáskor végén,
 - Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat eredménye, felülvizsgálat megállapításai
 - Évente egy emberrajz

Dokumentáció célja:

- Átlátható dokumentálás, ami alapján nyomon követhető, a gyermekek és a csoport fejlettségi szintje.
- A pedagógiai tervek, dokumentumok hűen tükrözzék az óvodában folyó nevelőmunkát.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző pedagógiai folyamatok dokumentálása, törvény által előírt dokumentumok vezetése.
- A gyermekek adatainak előírás szerű vezetése, fejlettségmérő lapon követni kell a gyermek fejlődését az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.
- A megfigyeléseket folyamatosan rögzíteni kell, és mellékelni kell az esetleges szakértői véleményeket is.

A gyermek fejlődésének nyomon követése

"A szülő joga, hogy a gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást kapjon." /Köt v. 14§ (1) (b) pontja/

A gyermek folyamatos megfigyelése azért fontos, mert csak azt tudjuk formálni, alakítani (nevelni), akit jól ismerünk.

Olyan rendszert dolgoztunk ki a megfigyelések írásbeli megjelenítésére, melynek segítségével az érzelmi, az akarati tulajdonságokat, a szociális érettséget, a kommunikációs és kognitív képességeket rögzíteni tudjuk.

Célja:

A nevelőmunkánk eredményességének, a gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése.

Feladata:

- A szülő részére megfelelő, korrekt, rendszeres tájékoztatást adni gyermeke fejlődéséről

- Amennyiben a gyermek fejlődésében számunkra megoldhatatlan problémát tapasztalunk, időben forduljunk a szakszolgálatokhoz.

A gyermek fejlődésének nyomon követésénél alkalmazott módszereink:

- megfigyelés,
- elemzés,
- értékelés,
- mérés.

A fentieket dokumentáljuk a gyermek fejlődését regisztráló, „Fejlődési Lap” -okon, amelynek vezetése minden óvodapedagógus kötelessége.

Ebbe betekintést nyerhet az óvoda belső partnerei közül:

- óvodavezető, óvodavezető helyettes,
- fejlesztőpedagógus, szülő, gyermekvédelmi felelős és a fenntartó

VII. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

1. Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapfeltétele a családdal való együttműködés.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait. Nagyon fontos a családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Célunk a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. Az együttműködés folyamatos párbeszédet feltételez. Az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Óvodánkban körültekintően megszervezzük az együttműködés formáit, mely az információk folyamatos áramoltatását, a szemléletformálást, óvodánk tartalmi

munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit, és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni.

A kapcsolattartás formái

- ❖ Családlátogatás (év elején szeptember 15-ig az újonnan gyermekeknél valamint a HH és HHH gyermekeknél) Év közben érkező gyermekeknél a felvételtől számított 15 napon belül.
- ❖ Befogadás - szükség szerint a szülővel egyeztetve szoktatjuk be a gyermeket
- ❖ Napi kapcsolattartás - elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről.
- ❖ Szülői értekezletek - ezen tájékoztatjuk a szülőket a gyermekek fejlődéséről (a nevelési év során 2 alkalommal).
- ❖ Nyílt nap - évente 1 alkalommal.
- ❖ Szülők bevonásával szervezett rendezvények - mindez a kapcsolat erősítést szolgálja - a szülők is ismerjék meg nevelésünk értékeit.
- ❖ Igény és elégedettség vizsgálatok
- ❖ Hirdetőtábla
- ❖ Szülői Szervezet - óvodánkban működő szülői érdekegyeztető, érdekvédelemértető fórum.

2. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

Kapcsolattartás formái:

- Látogatás
- Tapasztalatcsere
- Tájékoztató
- Továbbképzés
- Egymás rendezvényein való részvétel (meghívás esetén)
- Telefon
- E-mail

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Kapcsolataink:

- Fenntartó
- Polgármesteri Hivatal
- Bölcsőde
- Általános Iskolák
- Művelődési Ház
- Múzeum
- Könyvtár
- Civil szervezetek
- Szakértői Bizottságok
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Egészségügyi szolgáltatók (gyermekorvos, védőnő, fogorvos)
- Foglalkozás-egészségügyi Szolgálat orvosai

VIII. AZ ÓVODA SAJÁTOS FELADATAI GYERMEKVÉDELMI FELADATAI
--

Célunk:

- ❖ Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez.
- ❖ Veszélyeztetettség megelőzésének és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetésének segítése.
- ❖ Esélyegyenlőség biztosítása.
- ❖ Szociális hátrányok enyhítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Rendszeres kapcsolatot tart a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyerekek szüleivel, évente családlátogatást végez, melyről feljegyzést készít.
- ❖ A gyermeki lemaradásokat, hiányosságokat időben felismeri, jelzi az óvodavezetőnek. Megfelelő pedagógiai ellátást biztosít. Szükség esetén szakember segítségét kéri
- ❖ Elősegíti a családok gyermekét megillető kedvezményekhez való hozzájutását.
- ❖ Együttműködik a gyermekvédelemben partner társszervekkel (gyermekvédelmi felelős, védőnő, szakszolgálatok, jegyző).
- ❖ Elősegíti az egészségügyi szűrővizsgálatok szervezését és lebonyolítását. (óvodaorvos, védőnő, fogorvos).
- ❖ Elősegíti a hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi óvodába kerülését, járását. A gyermek óvodalátogatását figyelemmel kíséri, szükség esetén a tagóvoda vezetőnek jelzi a hiányzást.

- ❖ Törekszik az induló hátrányok csökkentésére, differenciált fejlesztést alkalmaz.
- ❖ Jelzőrendszeri tagként jelzi, ha hiányosságot, elhanyagolást tapasztal a gyermek higiénés gondozásában, ellátásában, esetleg bántalmazás vagy családon belüli erőszak tüneteit észleli (esetjelző lap).
- ❖ Szükség esetén a családgondozóval közös családlátogatást kezdeményez.
- ❖ A csoportnaplóban kitölti a gyermekvédelemre vonatkozó dokumentációt.
- ❖ A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozójával egyeztetni a hátrányos és veszélyeztetett helyzetűnek ítélt gyermekeket.
- ❖ Feltárt problémák esetén minden esetben jelentést küld a Gyermekjóléti Szolgálat vezetőjének.
- ❖ A hátrányos helyzetből adódó értelmi lemaradások kiszűrésére igénybe veszi a szakértői bizottság vizsgálatát, fejlesztő javaslatát.
- ❖ Segíti az óvoda éves gyermekvédelmi tervének megvalósítását.
- ❖ A gyermekvédelem az óvodapedagógus alapvető feladata
- ❖ A pedagógus óvodai munkája kapcsolódjon az óvodai élet egészének feladataihoz, célkitűzéseivel, a helyi pedagógiai programban megfogalmazottak megvalósításához. A megvalósítás során joga van saját módszereit alkalmazni, saját értékrendjét, világnézetét megtartva közvetíteni az ismereteket. Köteles azonban tiszteltben tartani a gyermekek személyiségét, és családja világnézetét, saját értékrendjét nem kényszerítheti senkire az óvodában, vallási, világnézeti kérdésekről nem foglalhat állást nevelőmunkája során.

MILYEN FELADATOKNAK KELL ELEGET TENNI ÓVODAI NEVELŐTESTÜLETÜNKNEK A GYERMEKVÉDELEM TERÜLETÉN?

- Elősegíteni a kiemelt figyelmet igénylő, veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását, felzárkóztatását.
- Feladatunk a megelőzés, a probléma felismerése, segítségnyújtás, a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.
- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén, védő- óvó intézkedésre javaslatot tenni.
 - Migráns gyermekeink nevelése során biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését.
 - A nem magyar állampolgárságú gyerekek, a migráns gyerekek és szüleik iránt megértéssel, toleranciával viseltetünk.
 - Az óvodapedagógusok beépítik nevelésükbe, tevékenységükbe a migráns gyermekek által hozott kulturális értékeket, mely következtében a magyar gyerekek számára érzelmileg közel kerülnek; ezzel segítik beilleszkedésüket és elfogadásukat, csökkentik a testi, lelki, szociális előítéletekből származó kirekesztettség érzését.

- A pedagógus személyes példával ad mintát a gyermekeknek az előítéletmentes, elfogadó befogadó magatartásra.
- Elősegíteni az új óvodások befogadását, beilleszkedésüket az adott csoportba lehetőség szerint zökkenőmentessé tenni.
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készíteni és végrehajtani
 - Felzárkóztatást megszervezni.
 - A tehetséggondozást megvalósítani, ill. elősegíteni.
 - Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködni.
 - Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolni.
 - Az integrált nevelést elősegíteni a gyermekek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában.
 - A rendszeres óvodába járást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást.
 - A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájárulást javaslatával elősegíteni.
 - Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermekek családban történő felnevelését.
 - A szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése.
 - Jó kapcsolat kiépítése a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel.
 - A prevenció minden gyermekre történő kiterjesztése.

Milyen tevékenységekkel segíthetjük elő a gyermekvédelem hatékonyságát?

- Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, estek, fogadóóra való behívás szervezése.
- Személyiségfejlesztő tréningek tartása az óvoda dolgozóinak.
- mentálhigiéniai foglalkozások szervezése, tartása, tanácsadás szervezése szülők részére.
- Közös kirándulás évente 1 alkalommal, családi kirándulások, munkadélutánok.
- Jogi segélyszolgálat szervezése szükség esetén.
- Gyermeki és szülői jogok bemutatása, érvényesítésének módjait megismertetve
 - Szükség szerint a gyermekvédelmi feladatok megbeszélése.
 - A csoportnaplókban egyénre szóló tervezés, nyomon követés.
 - Fejlesztési lapok vezetése.

- Logopédiai ellátás.
- Segítségnyújtás pályakezdő kollégáknak a gyermekvédelmi munkájukhoz.
- Családgondozási munkában való részvétel.
 - Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal, esetmegbeszéléseken való részvétel.

AZ ÓVODAI GYERMEKVÉDELMI FELELŐS MUNKÁJA

A gyermekvédelmi felelős a nevelőtestületnek az a tagja, aki az intézmény vezetőjének a megbízásából képviseli a gyermekvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését. A helyi programban kitűzött feladatokat folyamatosan, minden pedagógus elvégzi, a gyermekvédelmi felelős irányításával. Feladata, hogy a családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöbölje a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, megvédje őket a testi- lelki, erkölcsi károsodásoktól, ill. ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.

A pedagógiai év folyamán elvégzendő feladatok:

- A pedagógiai év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre. Ezt a feladatot havonkénti bontásban készíti el a gyermekvédelmi felelős, konkrét tevékenységeket jelölve benne a felelőssel együtt.
- A pedagógiai év elején írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységekről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó, intézményeket kereshetnek fel.
- Amennyiben szükséges, évente legalább egyszer egyeztet a jegyzővel vagy az önkormányzat illetékes előadójával és a gyermekjóléti szolgálattal a nyilvántartást illetően .
- Munkájáról évente írásban beszámol a nevelőtestületi értekezleten, ill. egyéb esetben az intézményvezető utasítására.

A GYERMEKVÉDELMI FELELŐS MUNKÁJA A TÁRSINTÉZMÉNYEKSEL:

- Folyamatosan kapcsolatot tart általában és konkrét esetekben a nevelési tanácsadóval, a gyámhatósággal, a pártfogókkal, nevelőszülői felügyeltekkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel.
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt az óvodavezető és kollégái tudomására hozza.

- Fontos feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézmény szintű megállapítását. Ha a gyermek veszélyeztettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felveszi a kapcsolatot az illetékes szervekkel. Intézkedést kér azoktól a szakemberektől, akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában. (gyermekjóléti szolgálat, védőnő, orvos, jegyző)
- Az intézményben jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát.

A GYERMEKVÉDELMI FELELŐS MUNKÁJA AZ ÓVODÁBAN:

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között. Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- Feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, ill. a családdal kapcsolatos intézkedéseket, és azok eredményességét. Ezt a feladatot a csoport óvodapedagógusaival végzi.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, ill. a megszüntetés okait.

IX. SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETBEN LÉVŐ GYERMEKEK FELZÁRKÓZTATÁSA
--

Cél:

- Kompenzálni a családi nevelés hiányosságait, segíteni a gyermekeket szociális beilleszkedésük során.
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal.
- A gyermekek rendszeresen járjanak óvodába.
- Célunk, hogy biztonságérzetet nyújtsunk számukra, amely megalapozza érzelmi kötődésüket az óvodához. Ösztönözni társas kapcsolataik pozitív alakulását, és segíteni a testi lelki fejlődésüket

Pedagógiai feladataink:

- Feltáró munka elvégzése.
- Veszélyeztetett, illetve nehezen nevelhető gyermekek kiszűrése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek egyéni differenciált, felzárkóztató fejlesztése.
- Szakmai hálózattal a kapcsolattartás fenntartása.
- Szülői értekezleten a szülők gyermekneveléssel kapcsolatos elméleti ismeretének bővítése, viták indítása szakirodalom ajánlása, szakember meghívása.

A feladat ellátása kapcsán legelső a gyermekek megismerése, a lemaradás területének és mértékének megállapítása. Ezt követi a felzárkóztatás, melynek színtere a játék. Fejlesztési feladatainkat differenciált, egyénre szabott segítségadással valósítjuk meg.

Figyelemfelhívással, példaadással erősítjük a szülők felelősségét, a gyermek otthoni gondozása, nevelése iránt. A gyermekeken keresztül próbáljuk formálni a családi hátteret.

A Nevelési Tanácsadóval rendszeres kapcsolat kiépítésére törekszünk annak érdekében, hogy a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően, számukra a leoptimalisabb időben kezdhessék meg tanulmányaikat az iskolában.

Célunkat akkor érjük el, ha:

- A családok megfelelő segítséget kapnak, melyek problémájuk rendezésére irányulnak.
- Valamennyi feltérképezett esethez kidolgozásra kerül a megfelelő segítségnyújtás.
- Minden rászoruló kisgyermek időben megkapja a segítséget, problémája orvoslásához.
- Csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek száma.
- Anyagi és egyéb okból egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából.
- A szülők maguktól fordulnak az óvodához gondjaikkal.

X. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉN (ISKOLAKEZDÉS)

A gyermekek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki, és szociális érettség.

Testi fejlettség terén:

Anatómiai, fiziológiai szempontból befejeződik az első alakváltozás. Megszűnik a gömbölyded kisgyermekkori forma, és átveszi helyét, az iskoláskori testalkat, amely arányosabb, harmonikusabb, tagoltabb. A törzs, és a lábak a fejhez viszonyítva megnövekednek. Az egyenes törzs megváltozik, kialakul az élettani görbület, a gerinc a háti szakaszon domború, az ágyéki szakaszon homorú lesz. Az alkat megváltozásában alapvető szerep a csontrendszer fejlődésének van. A váz csontozódása tovább folytatódik, a

medencecsont részeinek összecsontozása elkezdődik. A csontrendszerre még a nagyfokú rugalmasság jellemző, rendkívül hajlékony, könnyen deformálódik. A kéztő és az ujjpercek csontosodása erősen megindul. Megkezdődik a fogváltás. A zsírpárnák helyét izomzat foglalja el. Bár megnő az izmok tömege, azonban egy-egy izomcsoport csak rövid ideig képes nagyobb teljesítményre. A gyermek ebben az életkorban igen hamar kifárad, ezért óvni kell őt a hosszan tartó, túlzott fizikai megterheléstől. A testsúly eléri a 18-20 kg-ot, a magasság legalább a 110 cm-t.

Erőteljesen fejlődik az idegrendszer. Megnő az agy súlya, eléri a felnőttkori agy súlyának százalékát.

Az agy állományán belül a homloklebény jelentős fejlődésének a magasabb értelmi funkciók alakulása szempontjából van jelentősége. Az idegsejtek differenciálása nyolcéves kor körül fejeződik be. A nagyagy asszociációs pályái jelentősen gyarapodnak, ami a mozgáskoordináció szempontjából jelentős. A kérgi folyamatok uralni képesek az ösztönös, az érzelmi megnyilvánulások működését.

A központi idegrendszer érése következtében megváltozik az izgalmi és gátlási folyamatok viszonya, meggyorsul a gátlási folyamatok fejlődése, az ingerületi és gátlási folyamatok egyensúlyba kerülnek, aminek következtében az impulzív és labilis magatartást fokozatosan kiegyensúlyozottabb, nyugodtabb viselkedés váltja fel. A gyermek lassan uralkodni képes érzelmein, vágyain, kívánságain, mozgásait, szükségleteinek kielégítést szándékosan irányítani tudja.

Az I. és II. jelzőrendszer viszonyában is változás következik be. A II. jelzőrendszer szerepe megnő, bár még mindig az I. jelzőrendszer a domináns.

Mozgásfejlettség terén:

Óvodáskorban megnő azoknak a helyzeteknek a száma amelyek, mozgásfeladatok megoldást igénylik. Az első alakváltozás, a mozgásszervek fejlődés és a mozgásképeségek alakulása egymással összefüggésben mennek végbe.

Az óvodás mozgásformái gazdagodnak, járása biztonságosabbá válik, a futás különböző formáit folyamatosan gyakorolja. Játéktevékenysége közben guggol, csúszik, mászik, hajol, leül, feláll, guggolva jár, manipulál, stb.

Mindez a cselekvések gazdagodásához, fejlődéséhez és egyre nagyobb mozgásbiztonsághoz vezet, mivel a részmozgások már nem kívánnak figyelemösszpontosítást, s így energia elvonást. Fokozatosan alakul ki a téri tájékozódó képesség, ami azt jelenti, hogy a gyermekben kialakul a belső, kognitív térkép, leképezi a környezetét, és el tud igazodni benne. Ez az alapja az iskolában igen fontos síkbeli tájékozódásnak. Az iránytartást a síkbeli tájékozódás eredményeként tanulja meg. A téri irányokat jelölő szavakat a gyermek saját testéhez viszonyítva sajátítja el.

Az óvodáskor végére kialakul a laterális dominancia, amely az iskolaérettség megállapítás szempontjából igen fontos (ceruzafogás, író-rajzoló tevékenység). A rajzkészség, és a finommotorika megfelelő fejlettségi szintje is nélkülözhetetlen feltétel az iskolai munka megkezdéséhez. Erre az időszakra esik a testséma kialakulása is. Ez elsősorban annak a következménye, hogy mozgásutánczás során a gyermek képessé válik egy látott mozdulat pontos kivitelezésére. Mind a téri tájékozódó képesség, mind a testséma megfelelő kialakulása fontos feltétele az iskolaérettségnek.

Az egyensúly-érzékelés fejlettsége, a mozgásfejlettség, a mozgásbiztonság fontos mutatója. A harmonikus összerendezett mozgás kialakulásának elengedhetetlen feltétele a koordinációs képesség és a ritmusérzékelés képességének megfelelő szintje.

A mozgás egyre koordináltabbá, tudatosabbá, akaratlagossá, célirányosabbá, pontosabbá és fegyelmezettebbé válik.

Lelki érettség terén:

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek:

- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik, (különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus észlelésnek, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának)

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem · tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megoszlása és átvitele.

- A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás kialakulóban van.

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél: gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek), végig tudja hallgatni és megérteni mások beszédét.

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei nevét, foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetben élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak. Az egészségesen fejlődő gyermek képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre, feladattudata kialakulóban, és ez a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Egyre több szabályhoz alkalmazkodik, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Kitartása, munkatempója, önállósága és önfegyelme biztosítja ezt a tevékenységet.

A pszichikus funkciók működésének hatására kialakul a pontos és differenciált észlelés:

- Alak, forma, méret, szín pontos felfogása,
- Összetartó részek értelmes egészként való felfogása.
- Megadott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, megítélése.
- Vizuális információk téri elrendezése, vizuális információ sorba rendezése.

A hallott (auditív) információk

- Pontos észlelése, megkülönböztetése, adott hangok kiemelése,
- Adott hangok helyes egymásutánosságának felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása.

Összerendezett koordinált mozgás, szem-kéz összerendezett, célszerű együttes mozgás

- A látott-hallott információk összekapcsolásának képessége, motoros visszaadása.

A keresztcsatornák együttműködése.

- Rövid idejű vizuális memória.
- Szándékos figyelem kb. 10 perces figyelemkoncentráció.

Az említett funkciók intenzív fejlődése az óvodáskorra esik, ezért optimális fejlesztésük ebben az életkorban célszerű. Normál fejlődés esetén hatéves korig alakul ki az említett funkciók egyensúlya, működésük összerendezettsége és integrációja.

Az óvodáskorú gyermek értelmi fejlődése a képszerű, közvetlen, az első jelzőrendszer útján történő megismerés. Számára a valóságból annyi ismerhető meg, amennyit érzékszerveikkel felfog.

A fejlesztés közvetlen célja tehát az, hogy az észlelést minél pontosabbá, differenciáltabbá reálisabbá tegyék.

A megismerés még hiányos, mert azt nem az értelmi erők, hanem az érzelmek vezérik.

A gondolkodási műveleteket (analízis, szintézis, konkretizálás, általánosítás, összehasonlítás, differenciálás) eleinte csak cselekvéses feladatmegoldásban használja a gyermek, de az óvodáskor végére eljut arra a szintre, hogy az egyes fogalmak sajátos jegyeit megragadja, és képes elvonatkoztatni a különböző szituációkból. Képesé válik az ítéletalkotásra, és a következmények levonására. Kezdi érteni az egyszerűbb oksági összefüggéseket. Az óvodások értelmi fejlesztésének célja, hogy az óvodáskor

végéig eljussanak az érzékelő apparátus kifejlesztéséhez, amely a tárgyi világ reális megismerését szolgálja, és megalapozza a fogalmi gondolkodást.

Ebben nagy hangsúlyt kap a nyelvi fejlesztés, amely minden esetben kísérője a motoros és az észleléssel történő megismerésnek.

A gyermeki beszéd nagy utat tesz meg, míg eljut az önkéntelen hangadástól az értelmes beszédig. A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés, szervezett, differenciált környezet kell. A társas környezet segítségével tanulja meg a hangok észlelését, létrehozását, majd a szavak megértését, és produkcióját.

A tanulási folyamat feltétele: a beszéd létrehozásához és érzékeléshez megfelelő központi idegrendszer, ép hallákszervek és beszédszervek.

A beszédfejlődés szenzitív szakasza az óvodáskorra esik. Ekkor kezdi pontosan érteni a hang- együtteseket, és erre az életkorra esik a hangrendszer teljes elsajátítása.

Ha ebben az életkorban a beszédészlelés és értés valamilyen oknál fogva – pl. szociális környezet hátrányos volta, ebből adódóan a rossz példa, kevés gyakorlási lehetőség, ill. sérülés révén megakad, gondok lesznek az olvasás tanulásánál.

Amennyiben az óvodáskorban alkalmazott beszédhallás, emlékezet nevelése, ill. beszéd motorikum fejlesztése megfelelően történik, a gyermekek írás-olvasás elsajátításában nem lehetnek problémák.

Szociális érettség terén:

Mind a mentális, mind a szociális érettség szempontjából rendkívül fontossággal bír a gyermek én-tudatának alakulása. Az önállósági tendencia egyik pregnáns megnyilvánulási formája a dac. A gyermekek lehetőségei, képességei és vágyainak teljesítési lehetőségei ellentétbe kerülnek. A gyermek szabályozni szeretné környezetét, érvényesíteni vágyait, kívánságait, de ez ellenállásba ütközik valami miatt. A dackorszak különböző megjelenési formái igen fontosak a gyermek későbbi fejlődése szempontjából.

Felnőtt minta révén megtapasztalják az okos kompromisszumkötést, érzelmeik megfelelő kifejezési formáit, képessé válnak arra, hogy célképzeteik megvalósulásában, emócióik kezelésében.

Énképük, én-tudatuk az óvodai környezetben jellemzően önállósodási törekvéseikben jelenik meg (öltözködés, feladatvállalás) egyre inkább igyekeznek kiemelni önálló szerepüket a csoporton belül is. A nemi szerepek megnyilvánulása is egyre jellemzőbb. A fiúk egyre „vagányabbak”, szóhasználatuk, viselkedésük, járásuk követi azokat, amiket megfigyeltek, és amihez hasonlítani szeretnének. A lányok anyáskodnak, „nőiesebben” öltözködnek. Fontos feladat a fizikai állóképesség fejlesztése, a fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése, illetőleg a sikeres mozgásos feladatmegoldások eredményeként az önértékelés és önbizalom növelése. Szabálytudatuk, erkölcsi fejlődésük is fontos állomáshoz érkezik. Elkezdik érteni, hogy a szabályok miért léteznek, azokra miért van szükség, és hogy megszegésük következményekkel jár.

Olykor megtapasztalják azt is, hogy nemcsak külső, negatív visszajelzések, büntetések vannak, hanem létezik egy belső rossz érzés, amely a szabályszegésnél nem más, mint a lelkiismeret furdalás.

Ennek a negatív emóciónak az átélése vezet majd ahhoz, hogy belássák, vannak szabályok, amik sérthetetlenek, és áthágásuk akkor sem lehetséges, ha azt külső személy nem ellenőrzi.

Az óvodai csoportalakulás folyamatában éli meg a gyermek az egymásmellettségből az

együtt tevékenységig fogalmat. Megfelelő óvodapedagógusi irányítás mellett kialakul a gyermekben az összetartozás élménye, a jó együtt lenni érzés, az ún. „mi” tudat.

A pozitívan megélt történetek segítik majd a későbbiekben a beilleszkedést más csoportokba, és még később a másokkal való együttműködésre való igény kialakulását.

A gyermek fejlettségének fontos mutatója a kommunikáció fejlettsége: a felnőtt-gyermek ,gyermek-gyermek kapcsolat milyensége,

. A beszéd tartalom, a beszédstílus (tempó, hangsúly, ritmus, hangerő, hangszín) a beszédértés mind olyan részképességek, melyek a jó iskolai teljesítményhez elengedhetetlenek.

Csakúgy, mint a helyes, tiszta hangzóejtés, az alkalmazott szókincs, a szófajgyakoriság, az összefüggések meglátása, az összefüggő szövegalkotás, a reláció viszonyokat jelölő szavak megértése, használata.

Az óvodás gyermek sajátossága, hogy hihetetlen mennyiségű és minőségű érzelmet képes sugározni. Érzelmeik nagyon erősek, intenzívek, aminek következtében olykor teljesen beszűkül figyelmük, gondolkodásuk és szinte teljesen előnti őket az érzelmi vihar (öröm, düh, harag). Jellemző, hogy ezeket az érzelmi kitöréseket még nem képes uralni a gyermek. Az érzelmek uralkodnak rajta, és nem ő az érzelmein. Az érzelmek nagy változékonysága jellemzi az óvodást. Leggyakrabban megnyilvánuló érzelmek a düh és a harag reakciók, az öröm és a szeretet érzések (már a tevékenység is örömforrás), az erkölcsi érzelmek (lehet – nem lehet, helyes – helytelen), és a féltékenység érzése (érzelmi kötés megszakadását érzi és azt védelmezi). Az óvodáskor elején gyakran megfigyelhető a társ ellen irányuló agresszió, (verekedés, hajtépés, harapás), de ez a sorozatos külső visszajelzések következtében csökken, átalakul ún. tárgyra irányuló agresszióvá.

Akadályoztatás esetén a kudarc elviselése, a monotónia tűrés, a késleltetés képessége, a feladattudat és a konfliktus megoldás formája az akarat fejlettségének mutatói. Szintén az akarat fejlettségét jelzik a szabálytudat, a társakhoz való alkalmazkodás képessége, az önuralom, és a frusztrációs tolerancia.

A feszültség elviselésének képessége az iskolaérettség egyik legfontosabb mutatója, és az iskolai életbe való beilleszkedés egyik fontos feltétele. Az

iskolaérettség lényeges eleme a gyermek érdeklődésének sokszínűsége és tartóssága, a világ felfedezésének, meghódításának vágya.

XI. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az Eplényi Napköziotthonos Óvoda **Szülői Szervezete** 2013. 08.13-án megismerte és véleményezte, támogatta az intézmény Pedagógiai Programját **(188/2013. sz. jegyzőkönyv)**

A Óvoda **Nevelőtestülete** a Pedagógiai Programot a **6/2013. (VIII. 08.) Nt. határozattal elfogadta.**

Klausz Éva óvodavezető, az Eplényi Napköziotthonos Óvoda Pedagógiai Programját 2013. 08. 26-án jóváhagyta.

.....
óvodavezető

Érvényességi nyilatkozat: 2013. 09. 01-től visszavonásig

Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente.

Módosítás előírásai:

Törvényi változás esetén

Feladatváltozás esetén

A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján

Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek vagy óvodavezetőnek

Nyilvánosságra hozatal: a fenntartó és partnereink részére megtekinthető a vezetői irodában.

Felhasznált szakirodalom

- ❖ Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
- ❖ A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- ❖ Az Integrációs Pedagógiai Rendszer
- ❖ A kompetencia alapú óvodai nevelés irányelvei